48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1058 Կ. ՊՈԼԻՍ ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 2/15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1904 8 ՇԷՎՎԱԼ 1322 — 2 ՔԵԱՆՈՒՆԸ ԷՎՎԷԼ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ԴԻՒՂՂՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Ալի Ֆաստէփ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارمانس فریه
اداره‌خانهسی باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳԱՅՍՏԱՐԴՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՀԱՅԵՐԷՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ ԾԱՂԿՈՅԻ ՄԷՋ

Դասերը մանաւանդ ծաղկոցի ըսկզբնական ժամուկներուն դիւրըմբռնելի դնելու համար զանազան գերագոյն մէթոտներ հնարած են մանկավարժներ և զանոնք անձամբ փորձելէ և արդիւնքին վրայ համոզուելէ յետոյ կը յանձնարարեն ի գործ դնել և անոնց համաձայն նպատակայարմար դասագիրքեր ալ կը յօրինեն։

Երբ ուսուցիչներէն մին կամ միւսը այդ մէթոտը իւրացնելով ի գործ դնէ և արդիւնքը կը քաղէ գերազանցօրէն, ուրիշ մը իրաւունք չունի կարծեմ, այդ մէթոտին կիրարկութիւնը ցուցամոլութեան կամ սոսկ նորաձեւութեան գործ անուանելու, քանի որ նպատակն է մի միայն ուսումը աւանդել հիմնական և դիւրին եղանակաւ մը։

Նորութիւն մըն է, այո՛ բայց կարեւոր և օգտակար, վասնզի կը ծառայէ այդ տղաքերը առանց երկար ատեն չարչարելու, սովրեցնել կարճ միջոցի մը մէջ ինչ որ ուրիշներ չեն յաջողիր ընել շատ մը ամիսներու յոգնութեամբ։

Բացատրենք այժմ ծաղկոցի մանուկներուն հայերէն կարդալ կամ գրել սովրեցնելու Նորագոյն դիւրին եղանակը, որ լրագրական հրապարակի վրայ խնդրոյ նիւթ եղած է մի միայն այբ, բեն, գիմի և ա, բը, գրի հարցով։

Ուսուցիչը կ'ընտրէ մանուկներուն ծանօթ եղած բառ մը, օրինակի համար հաց, և նախ անոր վրայ կը խօսեցնէ փոքրիկները թելադրելով անոնց պատասխանել հետեւեալ հարցումներուն. Թէ ինչ է հացը. ո՞ւրկէ կը շինուի, ինչպէս կը շինեն են. հացին վրայ իրագիտական պարզ և համառօտ ծանօթութիւններէ յետոյ, ուսուցիչը արտասանել կուտայ ամէնքին խումբով հաց բառը ծանր ծանր, և իւրաքանչիւրին զատ զատ։ Այնուհետեւ հաց բառին ձայները վերլուծելով արտասանել կուտայ հ՝ ա. ցը՝ ոչ թէ հո, այբ, ցո։ Կրկնել կուտայ նոյն ձայները, հնչումները երկարելով հ, ա, ց, կամ հհհ, ասա, ցցց։ Այս ձայները որոշել կուտայ մանուկներուն հարցնելով թէ առաջ ո՞ր ձայնը կը հանենք, յետո՞յ և վերջը։

Այս կրթութիւնը լրանալէ յետոյ այբուբէնի չարժական տառերուն մէջէն այն գիրը որ հ՝ ձայնն ունի, ցոյց կուտայ ուսուցիչը և անոր ձեւին վրայ քիչ մը բացատրութիւններ տալէ վերջ կը խառնէ զայն գրերուն մէջ, յետոյ աշակերտներուն գտնել կուտայ զատ զատ ստէպ անոր տեղը փոխելով։

Երբ կը տեսնէ թէ աշակերտները լաւ ըմբռնած են հ՝ին ձեւը, այնպէս որ անսխալ կարող են ցոյց տալ զայն, կ'սկսի անոր տպագրականին մօտ ձեւը գրել գրատախտակին վրայ, և մատի չարժումներով օդին մէջ ալ ցոյց տալ անոր գրութեան կերպը, նոյն չարժումները կատարել կուտայ նաեւ մանուկներուն հաւաքաբար, յետոյ իւրաքանչիւրին գրել կուտայ նոյն գրին ձեւը կաւիճով գրատախտակին վրայ։

Այս վարժութիւնները հրին համար կատարելէ յետոյ կ'անցնի աւն նախապէս հ, ա, ց, արտասանել տալով և հը'էն յետոյ եկած ձայնը որոշելով։ Այն ատեն կ'առնէ չարժական տառերուն մէջէն ա ձայնը հանող գիրը, և ցոյց կուտայ ըստ առաջնոյն։ Միեւնոյն կրթութիւնները կ'ընէ աւն համար ալ ինչ որ հին համար ըրաւ, զայն լաւ մը ճանչցնելու և գրել տալու համար։

Յետոյ կ'անցնի ցը՝ գրին, նախապէս հ՝ ց՝ արտասանել և վերջին ձայնը որոշել տալէ յետոյ։ Միեւնոյն կրթութիւնները կը կատարէ ցին համար ալ։

Շարժական գրերով հաց բառը կազմել կուտայ մանուկներուն հ՝ ա՝ ց արտասանել տալով և եղած ձայներուն կարգով գիրերը շարել տալով պնակի վրայ։ Կրնայ գրերուն տեղը փոխելով ալ կարդացնել և երկու գրով ալ վարժութիւններ ընել ա, հ=ահ. հ, ա=հա. և ըսել թէ հաց եղաւ, ինչ կը պակսի ան.։

Հաց գրել կուտայ կաւիճով նախ գրատախտակին վրայ և յետոյ քարտախտակներու վրայ, ուշադրութիւն ընելով գրելու եղանակին։

Այսպէս երբ հաց բառին վրայ խօսակցութիւնը, ձայներու արտասանութեան ծանօթութեան, կազմութեան, ընթերցանութեան, գրավարժութեան կրթութիւնները կը լրանան, ուսուցիչը կ'անցնի ուրիշ միավանկ բառերու, նոյն կարգ. ծառ ուն. մինչեւ որ բառերու միջոցաւ բոլոր գիրերը ճանչնան և անոնց ձայները լաւ մը որոշելու կարող ըլլան մանուկներ։

Եթէ իւրաքանչիւր գրի ձայնը անգամի եղող ը ձայնաւորով արտասանէ ուսուցիչը հը՝, ցը՝, կը՝, թը՝, նը՝, չը՝ ուն. կամ աւելի լաւ եթէ ը ձայնը որ բաղաձայն գրեր արտասանելու համար իր օժանդակ կը գործածուի, բաղաձայններու մէջ տեղ հնչուի, օրինակի համար հհ (հը՝հ), ցց (ցը՝ց), կկ (կը՝կ), թթ ուն. մանուկներ առանց երբեք ո՝ և է փոքրիկ դժուարութեան կամ չիմութեան պիտի ըմբռնեն իւրաքանչիւր գրի ձայները, երբ մանաւանդ գ. կ. ք. բ. պ. փ. ձ. ծ. ց. ջ. չ. ճ ձայները որոշ կերպով հնչելու դիւրութիւնը ցոյց տայ։

Կը մնայ բաղդատել ուսուցման այս եղանակը հինին հետ. մին պիտի ըսէ հա՛ց (հը՝. ա. ցը՝) կամ հհ. ա. ցց, չչ. ու. նն, որոնցմով անշուշտ հաց, չուն պիտի արտաբերուի. մինչդեռ հին դրութեամբ ուրիշ մը պիտի ըսէ. հ ա յ ը ց ո. չ ա ո ւ ի ն նու. այսչափ գրերու կամ ձայներու մէջէն հաց, ծուն արտաբերել փոքրիկ տղաքերու որքան դժուարին գործ է. զայն կը թողում դատել ընթերցողներուն։

Ուրեմն հայերէն տառերու բուն ձայներով ուսուցման խնդիրը ո՛չ ճաշակի, ո՛չ նորաձեւութեան և ո՛չ քմահաճոյքի գործ է, այլ մէթոտի այսինքն դիւրաւ ուսուցանելու եղանակի։ Եւ ո՞վ կրնայ ուրանալ մէթոտի կատարած մեծագոյն դերը մանաւանդ ուսուցման վափուկ գործին մէջ։

Անտարակոյս ուսուցչութիւնն ալ իբր արուեստ պէտք է որ ամէնէն դիւրին և կարճ մէթոտն ի գործ դնէ ուսուցման գործին մէջ իբր էական և կարեւոր պայման յաջողելու իր ասպարէզին մէջ։ Ս. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Այս տարուան «Փողոցէդական Տարեցոյց»ին մէջ հաճելի հջեր են ա ն ո ն Ի զորս գրաւած է Մելմոն էֆ. Գալեցեան ճարտարտրեն եւ բնական ճարտն ճկաբելով ակնցիի բնատոհմիկ բարեր ու խօսակցութիւններ, որոնք այնման ախորժով կը կարդացուին միշտ։ ԱԿՆՑԻ ԳԱԲԻԿ ԱՂԱ, ահա վերնագիրը իր ընդարձակ յօդուածին որուն առաջին մասը կ'արտատպենք հանոյք մը պատճառելու եւ փիչ մը զուարթութիւն առթելու համար մեր ընթերցողներուն։

ԱԿՆՑԻ ԳԱԲԻԿ ԱՂԱ

Կանխաւ ներողութիւն կը խնդրեմ բազմաթիւ ընթերցողներէն որ սոյն իրական կեանքի պատմութեանս բուն թուականը լաւ չեմ յիշեր, բայց շատ հին ալ չէ, և անոր դլխաւոր հերոսը որ Գաբրիկ աղան է՝ այնպէս հարեւանցի Գաբրիկ աղա ըսելով, անցնելու չէ, այլ գեղեցիկ ճիգով մ'ընդունելու է թէ՝ Գաբրիկ աղան քսան տարիէ ի վեր է որ Ակնէն դէպի Գալիս եկած է։ Բանի մը անգամ սիլա երթալ ու դառնալէ ետք՝ վերջին դարձին ընտանիքն ալ միատեղ բերած է, կինը եւ մէկ մանչ ու երկու աղջիկ զաւակով բաղկացած խումբը։

Մեր բնակած գունտին վրայ երկու քան կայ որ ճչգրտորէն չնկարագրուիր. ՀԱՄԸ՝ և ՄԱՐԴԸ. բայց ես պիտի յանդգնիմ քանի մը բառով Գաբրիկ աղային անձն ու նկարագիրը ցուցադրել։

Արդ, Գաբրիկ աղան՝ գրեթէ 44 գարուններ և մէկ աւելի աշունները բոլորած, միջահասակ, ցած ճակատով, երկայն թուչով, խոռոչացեալ այտերով, բարկասիրտ, վերջին աստիճան ժլատ ու չափազանց նախանձոտ մարդ մըն է, այն է՝ բառին տիեղերական առումով՝ անմշակ գլուխ մը։ Եւ իր բոլոր արեմանութիւնը կը կազմի՝ Պոլսոյ Մուսալլա թաղը տիպար մանրավաճառի խանութպանութիւնը։

Առանց մարդու հետ գործ ունենալը քիչ մը դժուար է, բայց նայինք ինչպէս գլուխ պիտի ելնենք։

Փակագծի մէջ փութանք յիշել նաեւ որ Գաբրիկ աղային բնակարանն ալ իր խանութին մօտն էր։ Խանութին համար ալ Ունեցած անունով 14 տարեկան նոր աշկերտ մը ունի, որ հազիւ քանի մը շաբաթ առաջ երկիրէն Գալիս եկած է։

Այժմ սոյն ծանօթութիւնները բաւական համարելով՝ մտիկ ընենք նոյն ինքը Գաբրիկ աղան, որ խանութի նոր աշկերտին պատգամներ կը տեղայ։

— Մաչուկ Ունե՛փ. իս նայիէր ըսիմ. Աբիկօնք աս իրկիւն մերը տ'իգան էյլիկ ընելիս (զուարճանալ), ասէօր համար՝ քիչիյ մի կանուխ տիւն տ'երթամ։ Աշվիտ չօրս բաց. մէկէյին աղաքը թիւրիստիւ կու մանին, այիչբա սիւրմէն պիլէ կօլբրցնէն, ասենկ ախտերի խանութ իմի տիւնեան մէնեանը չիկայ։ Մէյ մի սէնկ չէօր բոլորդդ նայէր տեսնես, մինակ հաւիւ կաթ վ'օձու լեղի չկայ։ Աս զանահանթը ճկպպարիւթիւն կ'ուզէ, սէնկ ըսիմ իր հակընա. մէ՝սէյայ ըսինք թը սա՝ փիրիոլ սահանթը տասվիրեք փարայի մալիւնի։ Մի չտէրի էլլէ նը վախտուն կուտէն դէօտ կուբանաս իւ՝ էթնէթքը քառասուն կլրսի կու կաղպրէս։ Լեղիւտ սրէ իր դիմըցինիդ պասարանը կապես։ «Իսհայիւ տիւր» իւր ըսէ նը՝ դիւն տրսէս թը. «Պախ պու սահաթ սատիցնտեն զուրուլիեեր, իչինտե տօրթ թեգերլիւ արապա տօյտիեեր, խուօյար հավասատ ուչիեեր»։ պէտինիա փչածը բէրնէա դիւրս տ'իտաս. լաֆին կիսմրիւկ չիկայ։ Տասը փարայի հայվայի կիտ ուզին նը՝ վոթիյ մի թղթի մէջ չէօրս կիտ դիր իւ ձեռվին տիւր. «Պու ազ տրբ» ըսին նը՝ «Շիմտի հայվա ճե՛ կեգեր» ըսկէյօվ՝ կի տ'ալ տիւր։ Ճիի սէրթ ալ բանս նը միւշտէրին օտվին կու քանայ։ Խանութվան ըսածը՝ փորը ամպար տ'ասնէ թէօքը կլայէկի փուք, ճէպպարիւթիւնը սէրմիյա։ Ասէնկէօվ խանութին գէռը պիւէ փարա կ'անէ. նայէ՝, սա խոթթին վրայ եեssի տիրեանն սիւփրիւնթիւսի գրրուած է նը՝ ան մեր խա իւթին ալրլտիւք ն'է, պուկուի իւլամ կ'ուլլի։ Աս ըսածներս ակնթիտ օղարէ, ատէնկէօվ մարդ կուլրիս իւ աւուրը մէկը դիւն ալ ինքիր դիպլիթ խանիւթի տէր կ'ուլլիս։

Եացցուին վախթը գաբանգներդ դառցիւր իւ տիւն էկիւր իւր՝ փէօրտ կիչատցնես իւ էտք ն'ալ միսէֆիրնէրիւն խրզմէթ անէս։ Էս հրմայ սէնկս ինթիւն ու չքաւորութիւնը հիմա վերջին աստիճանին հասած էր ան մէջ, ուր հաստրակց գիւթիթենէն ըսպասուած չորրորդ կ'ուզեր կամ հաղուագիւտ դառնալ կ'սկսէր կամաց կամաց։ Ասանկ ողորմելի կացութեան մը մէջ, հարուստ ըլլալու հեռանկարը բընականաբար անհաւանալի յոյս մըն էր, ուրկէ պառաւն ու Եւտոքսիան պահ մը ոգեւորուած, ազատ չունէ մը առին։

Էլէնի չարունակելով իր լաւատեսի յայտարարութիւնը։

—Ձիմարապէս կը մեղքնամ ձեր վիճակին վրայ, ըսաւ, ա՛ս ի՛նչ անտանելի կացութիւն է, ասանկ մարդ կ'ապրի, հարուստ եղողները ձեզմէ արժանաւոր չեն, մի՛ վախնաք, հարուստ պիտի ըլլաք, կը խոստանամ կոր ձեզ բացարձակապէս և գիտէք որ երբեք չեմ սար։

—Բայց անշուշտ մեր վրայ խնդալու համար չէ որ այս տեսակ խօսքեր կ'ընէք, ըսաւ պառաւը, հարստութիւնը օ՛ւր մենք ուր. կուտ փորով հաց մը անգամ կերած չունինք։

—Այո՛, հարուստ պիտի ընեմ զձեզ կրկնեց դատարակուսին լուրջ ձեւով մը, պայմանաւ որ քիչ մը միաք յոգնեցնէք ու հրահանգներս նշդիւ կատարէք։

Վերնակային դին երկենամ նայիմ թը ածան նավալայ (ուտեստ) մի տի կրնամ դներ. ըսելով կը մեկնի եւ չուսնը կ'առնէ չիտակ Լանկայի պրտղավաճառներուն եռուզեռումին մէջ, ուր ուտեստ վաճառողներ կը պուռչրտեն, իւրաքանչիւրն իր ծախածին ընտիր ու ածան ըլլալը անցորդներուն դեկուցանելով։ Մեր Գաբրիկ աղան մէկ ծայրէն մինչեւ միւսը մանրակրկիտ ակնարկ մը ածելէ ետք կ'որոշէ երկուքական քաչ խնձոր ու չագանակ դնել, երկուքին ալ ամէնէն փոքր տեսակը նախատեսելով համարելով, որպէս զի թիւի քանակը չատ ըլլայ։

Տեսարանն է Գաբրիկ աղային տունը.

—Աշխի՛ Օղբտայ, մար տ'իւր է, կը հարցնէ Գաբրիկ աղան մեծ աղջկանը, կինն ակնարկելով։

— Հարսաս մութվախը սոխ կու կշղէ, կը պատասխանէ աղջիկը։

—Գնայ ըսէ թը մօյեր մաղը չինի (քարակը չինայիլ), զօրէմ աս իրիկուն կիրակուրնիս թէղ տ'իտինք։

— Ինչ կայ աղբպա։

— Հէ՛չ, իչտիլի իւր, Աբիկօնք մերը տ'իգան։ Դիւն ալ կիրակուրին դէսթիխանը (փառց) մէյնէ, մասան դիր իւ խնկաուիքը բէր։ Էս աս բանները չըսիմ նը մեսիլնիտ չիգար թը ասոր շաբաթ է իւ կիրայմիւթք է. սա՛լթ դիւք ձէզ ժէօռ կածէք։ Քօր տիւ աղբար տ'իւրին իւր օրթան չիկան։

— Քօրս մութվախը չէլպուրին բըրինձը կու հեթ, աղբար ս'ալ դրամներիւն տղոցը հետ պիլա կու խաղայ։

— Գնայ նա սրիկան ներս կանչէ. հրմայ ըսէ՝ տատրտ տ'իգայ ձեզ աքիւնը տակը տ'առնէ իւ բարօվ մի տի տըպրրկէ։

Աղջիկը կ'երթայ հօրը հրամանը կը կատարէ և եղբայրը սենեակ կը վերադառնայ։ Խեղճ տղեկը որ հազիւ 12 տարեկան կար, աչքերը դէպ ի վար խոնարհած կը յառաջանայ որ հօրը ձեռքը հարբուրէ. բայց խստասիրտ հայրը՝ կրակ կտրած, կը խոյանայ արդուն վրայ, մեծաձայն գոռալով։

— Մաչո՛ւ, էս հազար տրպայ քեզի չիմ ըսիր թը, դրպստիունէն իւր կուգաս նը, գիրդդ առ՝ տանը քաշային մէկը մտի իւ կարդայ. հրմայ քեզ Մէլէյսկի քէթան տի չինիմ. տ'ա խէյտոյով դիւն մարդ չիտիլլիս. դիւն էկէր Ըստամպոլցոց իւր կու նայիս նը, անէօնց տակը չիկայ, անէօնք չատ իւ նեղը մնան նը մէհէնէին դռվիքը ճկառայի թուխթ կու ծախին. դիւն ան ալ չիտի կրնաս անէր իւ դռվէ դէօռ տի մուրաս. առաւն մէկըլլոր քիրիչս քաչիմ նը (մեռնիլ), մար տ'իւ քօրվըտաքրդ մախիրի վրայ տի նստրցնէս. էրկէնները (հասակակից) սարքութիւն կ'անին։ Օթթին գնայ իւր ալկս չի տեսնէ, չաբաթ իրիկվընցնց իս մեղաս տէր տ'անիս, մէկ քա՛լ կանը չլլէյտ

—Աստուած բերնէդ լսէ, բարեմաղթեց պառաւը, քաչելիք տառապանքներս վերջացած ըլլալու է որ ասանկ կը խօսիս անշուշտ։

Էլէնի դրամապանակէն երեք ոսկի հանելով մէկ քանի անգամ ձեռքին մէջ հիրատացուց ու պառաւին ձեռքը դնելով զայն։

—Ահաւասիկ ապացոյցը բաածիս, դոյեց հանդիսական ձեւով մը, ասիկա դեռ բան մը չէ ձեր ապագայ հարբուտութեան հետ, օր պիտի ըլլայ որ ասոր տասը անգամը աղորմութիւն պիտի տաք։

Եւտոքսիա մանկիկը ձգեց ու բուռն թափով մը տեղէն ցատկելով մեծ մօրը առջեւ դրուած ոսկիներուն վրայ խոյացաւ. ձեռքն առաւ զանոնք ու կուշտ ու կուռ գնելէ ետք,

—Ասոնք մե՞ր պիտի ըլլան, հարցուց.

—Ամենք մե՞ր պիտի ըլլան, հարցուց.

—Ամենք աղջիկ, դոյեց Էլէնի, ասանկ հազարաւոր ոսկիներ պիտի ունենաս, ըսաւ, եթէ քեզի յանձնուած գործը գիտնաս գլուխ հանել։

—Օ՛հ, մինչեւ իսկ մեռնելու յանձնառու կ'ըլլամ ըսաւ դեղնած աղջիկը, ձեռքէն վար չձգելով ոսկիները, ու շարունակ անոնցմով զբաղելով։

—Մեռնիլ չուզեր, պատասխանեց Էլէնի, արթուն ըլլալ, ալքաց գըտնուիլ ու խօսքէս դուրս չելլել բաւական է թէ՝ զիս և թէ ձեզ հարստացնելու համար։

—Ո՞ր օրը ձեր հրամաններուն հակառակ չարմած ենք, ընդմիջեց պառաւը, ոսկիներուն տեսքէն չլանալով ու նոր կենդանութիւն մը առնելով. Թէ՝ ես և թէ Թաւս հլու գործիքներ պիտի ըլլանք ձեռքիդ մէջ, որ ուզած կողմդ դարձնես զմեզ։

—Հիմա քանի որ դուք այսչափ յոժարամութիւն ցոյց կուտաք, յարեց Էլէնի, ես ալ իմ կողմէս նոր հաւատիք մը տալու համար խոստումիս ահաւասիկ երկու ոսկի ևս պիտի տամ ձեզ, այս դրամով նախ ուտեստեղէն գնեցէք, ու մնացածովն ալ մէկ մէկ ձեռք ներկայանալի հագուստ պատրաստեցէք թէ՝ ձեր երկուքին և թէ՝ մանաւանդ պէպէքին համար։

—Պէպէ՞քը, գոչեց պառաւը սրտանեղութեամբ, անոր համա՞ր ալ գրամ պիտի ծախսենք, ես օր առաջ ստակել երթալը կ'ուզեմ կոր, դուն մէյմըն ալ նորէն ծախսի դուռ բանալ կ'առաջարկես։

—Օ՜ օ, բացագանչեց Էլէնի, ամէնէն առաջ պէպէքը պէտք է, անիկա է որ պիտի արժանացնէ զձեզ այս մեծ հարստութեան։

(Շարունակելի)

ՔԱՍԿԱ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՍԿԶԲԱՆԱՆ-ՔԱՆԻՆՆԵԱՆ ԵՐԱՆԿԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԴ.

Հարուստ ըլլալ, ասիկա քանհատալի անակնկալ մըն էր, որ կարենար գոյութիւն ունենալ Թաթավլիի ամէնէն ետ ինկած մէկ փողոցին այս ողորմելի բնակարանին մէջ։ Էլէնի սակայն կատարեալ վստահութեամբ առաջարկած էր հարուստ ըլլալու բանաձեւը, զոր գերմարդկային հրճուանքով ունկնդրեցին պառաւն ու դեռատի կինը։

Աղքատութիւնը յաւիտենապէս տիրապետած էր այս ընտանիքին մէջ, ուր հացի կարօտը ժառանգաբար կը փոխանցուէր սերունդէ սերունդ։ Պառաւը աղքատ ձկնավաճառի մը աղջիկ՝ հարս եկած էր նոյնչափ չքաւոր կոչակարի մը տուն, և չէր կրցած կուշտ փորով հաց օտել մինչեւ այն տարիքը. իսկ Եւտոքսիան՝ պառաւին թոռն էր, որ հինգ տարեկան հասակին մէջ որը մնալով՝ կէս մը ծածուկ մուրացկանութեամբ, կէս մըն ալ աշխատելով՝ քաշկռտուած էր մինչեւ չափահասութիւնը։ Թշուառ աղջիկը զարդացումի շրջանին մէջ սրիկայ նշանածի մը շահոտակութեան զոհուելով՝ առանց ամուսնանալու՝ մայր եղած էր մանչ զաւկի մը, զոր կամայ ակամայ ստիպուած էր ինամել, ուրիշ աշխարհ հասակակիցներէ ոմանց նման կրնալով պարտկել անդրանիկ մեղանչումին արդիւնքը։

Էլէնի կը ճանչնար այս ընտանիքը ու տեղեակ էր անոնց թշուառութեան ասիճանին. պառաւը լուացքը կը լուար ժամանակ մը ու թեթեւ ծառայութիւններ կը մատուցանէր իրեն. այս առթիւ Եւտոքսիան ալ յաճախ կը գտնուէր Էլէնիի բնակարանը, ուր մեծ մայր ու թոռ ակնատես կ'ըլլային պչրուհիին տան մէջ անցած զարձանքներուն ու իրենց փորը կը կշտացնէին անօրինակ չռայլութիւններու թափթփուքէն։ Ասկէ զատ կը ճանչնային նաեւ հոն այցելողները։ որոնց գինովութենէն օգտուելով երբեմնակի առատ նուէրներ կ'ստանային վայրկենական ծառայութիւններու փոխարէն։

Եւտոքսիան մանաւանդ՝ ծանօթ դէմք մըն էր դատարարակուհիին հիւրերուն համար, որոնք դեղնած աղջիկ մակդիրով կ'որակէին զայն ու ընտաներքար կը զուարճանային հեռաւ, ինչ որ քնաւ նախանձ չէր տրեր դատարարկուհիին, անոր համար որ Եւտոքսիան ազնուութեան մարմնացումն էր իր նիհար, վատոյժ կազմուածքով, ծծդային գունատ դէմքով, փոսը ինկած ամոյն աչքերով ու ընդհանուր տեսքով։ Շատ անգամ երբ Նուագածուհին ելլար ասն մէջ, Եւտոքսիան բռնի ոտքի կը հանէին որ այլ և այլ պարեր կաքաւելով կը կրկնապատկեր զուարճութիւնը այցելուներուն ու քիչ շատ նուէրներ կ'ստանար անոնցմէ։

Մէկ քանի ամիսէ ի վեր ասկայն պառաւը ծերութեան հետեւանքով հիւանդացած էր ու կարելութիւն չէր զգար վրան օ՛չ աշխատելու, օ՛չ ալ հո՛ն հոս երթեւեկելու, իսկ Եւտոքսիան մայր ըլլալու շրջանին մտահոգը տեսնելով վախցած էր դրացիներու նախատանքէն ու հարութենէն պահպանելու զգուշաւորութեամբ թխմուած էր տանը մէկիւնը, մինչեւ անդրանիկ մեղանչումին պտուղը ողջունելը։ Այս պատճառով ամբաստանելի դիրքի մէջ գտնուելով՝ ամենայն ինչ կ'ստանայինք վարկեան

գետերուն ափունքը ձկնորսութեամբ ու այս կարգի զբօսանքներով ժամանակը կ'անցնէ։ Թէեւ ամուսնացած, բայց անպտուղ։ Եթէ երբեք Պոլսոյ հետ գործ մը ունենայ։ Աբիկ եղբայրը կը կատարէ գայ։ Իբրեւ լիազօր փոխանորդ։

Ալ հիմա հասկնալու է թէ Դարիկ աղայինք ո՛րքան կը ցանկային որ Աբիկ աղային մեծ տղան փեսայ ընեն, առանց նկատի առնելու Օղըտային անուս ու անտաշ վարքը՝ քաղաքատամբ Ցովսէփին։

Այր ու կին դեռ քանի մը կցկտուր բառեր ալ փոխանակէէ վերջ, ճաշերնին կ'աւարտեն ու հագիւ սեղանը ժողոված էին, դուռը կը զարնուի։ Աբիկ ագան հանդերձ կինովը ու երկու մանչ զաւակովը ներս կը մտնէ։

Դրեց՝ Մ. Գ.Ա.Լ.Ի.Ն.Տ.Ի.Ր

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿԱՑԱՐԻՔՔԻՆԸ

ԳԵՐՄԱՆԻԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ

Այէն օր եւրոպական թղթաշերով եկած թերթերէն ա՛նքան մանրամասնութիւններ կը հաղորդենք մեր ընթերցողներուն որ անոնցմէ ամէնէն նուազ հետաքրքիրը անգամ գիտէ անչուշտ վերջին կարեւոր լուրը գտնէ, ա՛յն է Բորթ Արթուրի ռուսական նաւատորմին մնացեալ մասին փճացումը։ Բայց առնուազն չաբթը մէկ անգամ — եւրոպական թերթ չեկած օրը — պարտաւոր ենք փոքրիկ տեսութեան մը մէջ խտացնել շաբթուան բոլոր լուրերը։ Արդ, շաբթուան բոլոր լուրերը մէ՛կ իրողութեան միայն կը յանգին — ճաքնական յաղթանակ մը Բորթ Արթուրի ռուսական մարտանաւերուն փճացմամբ։ Եօթը քիլոմէթր հեռուէն կը տեղային ճաքնական ռումբերը, որովհետեւ նաւահանգիստէն նոյնքան հեռու է եղեր 203 Մէթր Բլուրը, և ճաքնցիք պաշտօնապէս իմացուցին սեզի թէ մարտանաւերուն գործը լմընցած է, միայն «Սեվաստոպոլ»ը կը մնայ, ա՛յն ալ բլուրի մը ետեւը ծածկուած ըլալուն համար ըստ բաղդի՝ ազատ մնայեր է նշանառութենէ, թէեւ ճաքնցիք կ'ըսեն որ յամառ դիրք կը փոխէր ա՛իկա, և հետեւաբար վնասուած ըլլալու է։ Բայց «Սեվաստոպոլ»ը կը նշանակութիւն չունի, եթէ կռուին ալ ըլլայ դեռ։ Արդէն «Սեվաստոպոլ»ի նմանող ուրիշ մարտանաւեր ճամբան են Օմսէպէվնոյքի առաջնորդութեամբ։ Բայց տեսնենք անոնց գործը ի՞նչ պիտի ըլլայ։ Ցովսն բաղդը չի ժպիր բնաւ ռուսերուն, Պոսիդոն անհաչտ է Մոսկովիներուն, ափերը անհիւրընկալ են «Ռուրիք»ի ցեղակիցներուն։

Ինչո՞ւ Թոկիո պիտի կրնայ հիմա իր նաւատորմիղը բովանդակ Օմսէպէվնոյքի դէմ դարձնել, ինչո՞ւ պիտի վերցնէ Բորթ Արթուրի ծովային պաշարումը, — Որովհետեւ կ'ըսեն Ճաքնցիք, 203 Մէթր Բլուրէն թշնամին (իրենք Ճաքնցիք) կրնայ տեսնել ծովը, և կրնայ ռումբերով արգելել պարէն և ռազմամթերք բերող շոգենաւերուն և մայրուղիներուն մուտքը, որով Թոկիոյ մարտանաւերուն պէտք չի մնար։ Բայց կ'արժէ քիչ մը քննել ճաքնական և անգլիական այս տեղեկութիւնը։ Բորթ Արթուրի ծովածոցը խորամանկ ջուրի մաս մըն է, մէկէ աւելի նեղուցներ, ծոցեր, դոներ ունի, մէ՛կ խօսքով՝ պատսպարուելու և գալուագողի պարէն ու ռազմամթերք ցամաք հանելու կարելիութիւնը կ'ընծայէ այդ չինական հրուանդանը։ Մանաւանդ գիշերները։ Եւ, հետեւաբար, կարելի՞ է միթէ որ Ռուսք պարապ կենան երբ Թոկիո հոսանայ, և չկորձեն բերդաքաղաքը պաշարելու ամէն կերպով։ 203 Մէթր Բլուրը, երբեք չի կրնար բոլորովին ծածկել ծովը մաքառութեան դէմ։ Արդէն, Թոկիոյի հեռանալովը մեծ դիւրութիւններ կ'ունենան մաւոնանաւերը և գերման ու անգլիացի վարձեալ նաւապետները։ Կամաց կամաց կը յառաջանան, անտարնալով, ճորճորալով, մինչեւ որ նրպաստաւոր ադիթ մը, զոր օրինակ խաւարը, գտնեն և իրենց նաւերը Բորթ Արթուրի բազմապատիկ ժայռերէն մէկուն կողին կամ կուչտին կրթնցնեն։ Հաստատե՛ք թէ ասիկա շատ կարելի է, և 203 Մէթր Բլուրը չի բաւեր, առանց մարտանաւի աշակցութեան, Բորթ Արթուրը արտաքին աշխարհի հաղորդակցութենէն մեկուսացնելու համար։ Ուստի մէկ—երկու չաբաթ անարգել պարէն և ռազմամթերք պիտի կրնան ստանալ Ռուսք — եթէ սակայն Ճաքնցիք իրա՛ցնէ առանց պաշարման թողուն Բորթ Արթուրի ծովածոցը։ Խոստովանինք ուրեմն թէ Սթէօսէլ իր պաշտպանութեան գլխ. պիտի գանուի դեռ երբ Պալթիկի փոքրկարար ռուս տորմիղը Մ. Արեւելք ժամանէ։ Մինչեւ հիմա Ճաքնցիք Բորթ Արթուրի նաւահանգստին մարտանաւերուն խօսքը չէին ըներ, այլ կը յայտարարէին թէ բերդաքաղաքը պիտի առնուէր Բօժանթվէնոքի ժամանումէն առաջ։ Հիմակ իրենք կ'ըսեն թէ Սթէօսէլը պահ մը հանգիստ պիտի թողուն, մինչեւ որ անօթի մնալով անձնատուր ըլլայ։ Անօթի մնալուն խօսքը աւելորդ է։ դարձեալ յարձակումով արիւնահեղութիւնով, և ծովային պաշարումով միայն կարելի պիտի ըլլայ բերդաքաղաքին դիմադրութեան ոյժը կոտրել։ Բանի՞ քանի ամիսներէ ի վեր անօթի ըլլալուն լուրը առինք բայց մարդիկը մինչեւ իսկ թարմ քանկարեղէն ալ ո՛նին եղեր ո՛ղջ ըլլան մաւոնաձիները։ Եւ որովհետեւ կ'ըսուի թէ Բորթ Արթուրի անկումէն վերջ հաղորդութեան սանկ աղօտ յոյսեր մը կը պլպլան ըսել է թէ քանի որ քաղաքը սովալուկ ձգելու գաղափարով Ճաքնցիք կատարութեամբ կորստաքեր յարձակումներ պիտի չընեն, առումն ալ ոչ-օտաւոր ապագայի մը պիտի յետաձգուի, մինչեւ գարուն թերեւս, և ո՛վ գիտէ մինչեւ այն ատեն դէպքերը ի՞նչ նոր երեւոյթ պիտի առնեն Մ. Արեւելքի գործերուն հետեւանքով։ Ռուսիա պատիւի և ազդեցութեան համար կը կռուի ինչպէս երէկ կ'սէր «Սվմանտարտ» ինչպէս Բորթ Արթուրի նաւատորմը երկար ժամանակէ ի վեր աչքէ հանած էր, հիմակ ալ Պալթիկի երկրորդ տորմիղը կերեւի թէ աչքէ հանած է, և երրորդի մը պատրաստութիւն կը տեսնէ, և միւս կողմէ ցամաքն ալ կ'ողողէ զօրքերով։ Բեթերսպուրկէ եկած հաւիւ մը կ'ըսէր թէ մինչեւ գարուն Մա չուրիոյ մէջ Ռուսիա մէկ միլիոն զօրք պիտի ունենայ։ Այս չափազանցութեան հաւատանք թէ ոչ, բուն խնդիրը ա՛յն է թէ Ռուսիա կռիւէն պիտի չհրաժարի։ եթէ կորսուի նոյն իսկ իր Թիւ 2 Նաւատորմիղը, և Թիւ 3ին ալ բաղդը իր նախորդին բաղդին չափ տխուր ըլլայ։ Տարի մը կ'ըլլայ անա պատերազմը և Բեթերպուրկի մէջ նոր գործի կը սկսին։ Իրաւ է որ Սեվաստոպոլի բերդերուն թնդանօթները կը քաշուին այս միջոցիս Մանչուրիա փոխադրուելու համար։ բայց ասիկայ չի նշանակեր թէ Ռուսիա ուրիշ տրամադրելի միջոցներ չունի։ Ունի արդարեւ և պիտի կրնայ ունենալ, բայց պէտք է նկատի առնել թէ իր հակառակորդն ալ սովորական մահկանացու մը չէ։ Պուտատները ուժ կուտան անոր և կարծես նոր եռանդ կը զգենուն ամէն օր։ և Թոքիոյէն ալ եկած լուրը կը հաստատէ թէ մինչեւ գարուն Ճաքոն Մանչուրիոյ մէջ մէկ միլիոն զօրք պիտի ունենայ։ Եւ բնաւ անհաւատալի չէ։ Եթէ Ռուսիա լեռներէն ու ձորերէն անբաւ հեռաւորութիւն մը կտրելով ու անսահման շքեղաններ բոլորելով, Պայքալ լճին դարձդարձիկ երկաթեայ ձողերուն վրայ տատանելով կրնայ բիւրաւորներ թափել Մանչուրիոյ մէջ, Ճաքոն, որ աէր է ծովուն, և ցամաքի վրայ նշանաւոր յաղթութիւններու շարք մը ունի իր պահանջքին կողմը, ա՞ն ինչո՞ւ պիտի չկրնայ միլիոններ թափել։ Ելմտական և տնտեսական կացութիւններն ալ բաղդատելով Ճաքոն ատորին չէ բնաւ, և պէտքին դէմ տոկալու և սղութեան դէմ մրցելու կարող և ճակատ ունի։ Եթէ մուժիկը անօթութեան կը տոկայ, Ճաքոնցին երկկոնքնէ կը տոկայ, երկուքն ալ, ինչպէս կը դիմանայ ցուրտին, կը դիմանան նաեւ սղութեան և անսուղութեան։ Երկուքն ալ սակաւապէտ են, բայց սա՝ տարբերութեամբ՝ ի նպաստ Ճաքոնցիին՝ թէ այս վերջինը բնութեամբ սակաւապէտ է, իսկ առաջինը պարտաւորեալ սակաւապէտ է։ Հետեւաբար ոյժի առաւելութիւնը անպատճառ բաղամարդութեան վրայ հիմնելու չէ, քանի որ պատերազմը Մանչուրիոյ պէս տեղ մը կը մղուի, Ճաքոնցիի նման ժողովուրդի մը դէմ։ Իրաց այս վիճակին մէջ, երբ ո՛չ մէկ հակառակորդ ամենափոքր նշան մը իսկ ցոյց չի տար հոմակերպութեան, ինչ կ'արժէ չէզոք դեսպանի մը և չէզոք նախարարի մը պատրաստած իրաւախոհութեան կամ հաշտութեան նախագծագիրը։ Ֆրանսայիք առանկ ծրագիրներու փորձի համար օգտակարիկ կ'ըսեն։ կամ պարապ նետել և դիպո ածով լեցուն բրնել։ Բայց Մանչուրիոյ և Բորթ Արթուրի անեղ կռիւներէն վերջ այլ եւս դիպուածի գործ չկայ։ ամէն բան հաշիւով կ'ըլլայ հոն, երկու ցեղերուն գերակշռութեան կռիւն է որ կը մղուի։ ոյժի առաւելութեան կամ ստորնութեան պայքարն է որ կը մղուի։ Զէնքերուն կռիւը միայն ընդունելի կրնայ ըլլալ։ քանի որ խնդիրը այս աստիճան աւելի գնաց։ Կարելի՞ է միթէ որ Ճարոն ընդունի, իր ա՛նքան մեծամեծ յաղողութիւններէն վերջ, ռուսական տիրապետութիւն մը Մանչուրիոյ վրայ։ Բորթ Արթուրի ա՛նքան կորստաքից յարձակումներէն վերջ, որոնց միջոցին բիւրաւոր Ճաքոնցիներու գերեզման եղան մերձակայ բլուրները։ կարելի է երեւակայել որ Ճարոն հանդուրժէ ռուսական դրօշին ծածանումին բերդաքաղաքին փեռեկեալ պատուարներուն վրայ։ Ճաքոնի հակակիրներն իսկ ասանկ համակերպութեան մը պիտի չհամարձակէին յորդորել զայն։ եւ որովհետեւ միւս կողմէն ալ տակաւին չէ կարելի ընդունիլ թէ Ռուսիա Մանչուրիոյ և Բորթ Արթուրի կորուստով կռիւն պիտի հրաժարի։ քանի որ ընդդիմութեան ոյժ ունի միշտ, կը հետեւի թէ ճիշդ ինչպէս որ տարի՝ մը առաջ այս միջոցիս ամէնէն անստոյգ կացութիւն մը կը տիրէր Մ. Արեւելքի խնդիրներուն համար հիմա՛ալ նո՛յն կացութիւնն է քաղաքականապէս, միայն թէ պատերազմին արհաւիրքներով ու սարսափ երով բեղուն։ Անցեալ տարի այս միջոցիս Զարին ու Միքատոյին կառավարութիւնները բանակցութիւններ կը կատարէին, Ճարոն կը փութացնէր, Ռուսիա կը ձգձգէր, Թոքիոյի ռուս դեսպանը յաճախ հարցուխ կ'ըլլար, և Լամտորֆի կոմս ուրիշ ստիպողական զբաղումներ ունենալը կ'առարկէր Բեթերսպուրկի Դեղին դեսպանին։ Ճարոնի Մանչուցագրին պատասխանը չաբաթներով կ'ուշանար։ Մ. Արեւելեան ձգձգող քաղաքականութեան ռուսական աւանդութեանց համապատասխան է ասա զինուորական ձգձգող քաղաքականութիւնը, որոնցմէ հաւատարիմ գործադրիչ մը չէր կրնար գտնել Ռուսիա՝ Բուրօքրաթիէնն աւելի։ Քաղաքական դերը զինուորականութեան մէջ ալ կը շարունակուի։ Եւ չկայ ոեւէ նշան թէ Մ. Արեւելքի կացութիւնը իր անտոյգ հանգամանքէն բաներ մը կորսնցուցած ըլլայ։ Նոյն իսկ Բորթ Արթուրի ռուսական մարտանաւերուն կորուստը ասոր համար բաւական նշան մը չէ։

* * *

Միշտ կը կասկածուէր որ Դիր Ամնիա ձեռքի տակէ ի նպաստ Ռուսիոյ շարժում մը ընելու կը պատրաստուի։ Գերման վարչապետ Պիւլով կոմս ջրեց այս կասկածը, յայտարարելով թէ Ռուսիոյ և Գերմանիոյ միջեւ ոեւէ գաղտնի դաշնակցութիւն գոյութիւն չունի, ինչպէս գրեցինք երէկի Մանչուսէի մէջ։ Բաւական է որ գերմանիա իր արդի առեւտրական դիրութիւնները պահէ ու պահպանէ, կամ աւելցնէ, իր վաճառականութիւնը արգելքի չհանդիպի, իր դրամագլուխները օգտուին չահագործութիւններով։ ա՛ն ուրիշին գործերուն չի խառնուիր։ իր բանակը զօրաւոր կը պահէ Ֆրանսայի վրիժառու զգացումներուն դէմ նախազգուշութեան համար։ իր նաւատորմը կ'աւելցնէ իր վաճառականութեան դէմ անգլիական կամ ամերիկեան ոտնգրութեան մը պարագային տեղի չտալու համար։ Ա՛յս է մեր քաղաքականութիւնը։ կ'ըսէ Պիւլով կոմս։ «Ինչերնո՞ւս պէտք որ հեռաւոր ծովերու ցամաքներու վրայ արկածալից ձեռնարկներու միջամուխ ըլլանք»։ Վստահացուց թէ Ռուսիոյ հետ գաղտնի պայմանագրութիւն չկայ։ Գերմանիա բնաւ պիտի չխառնուի երկու հակառակորդներու գործին, ի՛նչ կ'ուզեն թող ընեն։ Գերման Վարչապետին այս կարուկ յայտարարութիւններէն վերջ աւելորդ է հաւատ ընծայել ուրիշ աղբիւրէ տարածուած լուրերուն երկու տէրութեանց մտերմական յարաբերութիւններուն վրայ։ Եթէ Ռուսիոյ զինակից Ֆրանսա, որմէ աւելի կարելի էր այս պատերազմին միջոցին նպաստաւոր շարժում մը ակնկալել, պաշտօնապէս խիստ չէզոքութիւն կը պահէ։ և պարտաւոր է պահել չարժեր զրոյցներով ոգողել հրապարակը թէ Գերմանիա Մ. Արեւելքի գործերուն համար Պայմանագրութիւն ունի Ռուսիոյ հետ։ և զոր մէջտեղ պիտի հանէ վերջնական հաշուեյարդարութեան միջոցին։ Երբ Երեսփ. Ժողովին մէջ վարչապետը պաշտօնապէս կը յայտարարէ շատ որոշ կտրուկ բառերով թէ այդպիսի գաղտնի Դաշնակցութիւն գոյութիւն չունի յայտարարութիւնը ստոյգ է։ որովհետեւ խորհրդարանական բարքերուն հակառակ է տարբեր կերպով պնդելը։ Ուրիշ խնդիր որ Մ. Արեւելքի վերջնական հաշուեյարդարութեան մը միջոցին, երկու տէրութեանց դիւանագիտութիւնները կրնան համաձայն ընթանալ։ և տեսակէտները կրնան իրարու մօտենալ, որովհետեւ պէտք չէ մոռնալ թէ առաջին անգամ Ռուսիա ինք հաւանութիւն տուաւ Գերմանիոյ՝ Զինական Շանթունկ Նահանգին մէջ կռուան մը բռնելու, և չնորհիւ Բիաոչէու նաւահանգստին, այդ կռուանը կրնայ անգին համեմատութիւններ առնել օրին մէկը։ դարձեալ աշակցութեամբ և հաւանութեամբ Ռուսիոյ։ Արդէն սկիզբէն ի վեր յայտնի էր թէ քանի որ Մ. Արեւելքի կողմերը ազդեցութեան և գերակշռութեան մերթ թաքուն և մերթ յայտնի պայքար մը կը մղուէր Մեծին Բրիտանիոյ և Ռուսիոյ միջեւ։ երրորդ զօրաւոր տէրութիւն մը օգուտ պիտի քաղէր ինք ալ տարբէն փոքրիկ մասնակցութիւն մը ունենալու այդ պայքարին հետեւանքով եղած հաշուեյարդարութեան մը միջոցին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԻԱ. ԵՒ ՃԱՔՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԼՈՆՏՈՆ, 13 Դեկտ. — Թոքիոյէ կը հեռագրեն թէ պայարման բանակին հրամատարը զօր. Նոկի երէկ հետեւեալը հեռագրած է Միքատոյին. — «Նաւահանգիստ գտնուող ռուս նաւաբաժին վրայ մեր ռմբակոծութիւնը ալ անօգուտ կ'ըլլայ, որովհետեւ ո՛թը զրահաւոր և յաձանաւ ամբողջովին քանդուած են։ Դեկտ. 11ի ռմբահարութիւնը անագին վնաս պատճառեց Թըշնամիին։ Ոսկի Բլուրին վրայ անթել հեռագրութեան կայանը ծանրապէս վնասուեցաւ։ Բազմաթիւ ռումբեր ինկան նաւարանին վրայ որ կրակներու մէջ է հիմա։»

ՎԻԵՆՆԱ. — Բեթերսպուրկի ֆրանս. դեսպան Մ. Պոնբառ Բարիզ դարձաւ։ Կը յայտարարէ թէ ամբողջ Ռուսիոյ մէջ որոշուած է մինչեւ վերջը շարունակել կռիւը, և թէ Բուրբոնթիքին այժմ նշանակելի ուժ մը ունի տրամադրելի։

ԲԻՐԵԳՈՅՍ, Դեկտ. 13. — Ռիւթէր կը ծանուցանէ թէ Ռուսական «Օրէլ» հիւանդանոցնաւը, որ Բորթ Արթուր կ'երթայ, հոս հասաւ պաշար առնելու համար։ Երկու մեծ մարտանաւեր, որոնք հաւանաբար ծովակալ Ռոժեսթվենսքիի նաւատորմին կը վերաբերին, այս առաւոտ ակէ անցան։

ԼՈՆՏՈՆ. — Թոքիոյէ դեկտ. 11 թուով կը հեռագրուի «Տէյլի Մէյլ»ի թէ պաշտօնական տեղեկագիրներու նայելով, Ճարոնական Թորփիլանաւեր Դեկտ. 9ի գիշերը յարձակեր են «Սեւաստոպոլ» զրահաւորին վրայ։ բայց այս յարձակումներուն արդիւնքը դեռ յայտնի չէ։ «Սթանտարտ» ևս Թոքիոյէ հետեւեալ հեռագիրը կ'ստանայ։—«Արժանահաւատ աղբիւրէ կը հաւատուն թէ Ռուսական «Սեւաստոպոլ» զրահաւորը արդարեւ կը գտնուի Նանդոշանի ցամաքային մարտկոցներուն պաշտպանութեան տակ։ բայց միշտ ենթակայ է Ճարոնական Թորփիլանաւերու յարձակումներուն։» Հեռագիրը կը յարէ թէ Ռուսական Թորփիլանաւածները, որոնց համար կ'ըսուէր թէ նաւահանգիստէն դուրս կը գտնուէին, հիւանդանոց նաւերուն մէջտեղը ապաստանած են։

—Ռիւթէրի Թղթակիցը Զօր. Օքուի բանակատեղէն կը հեռագրէ Դեկտ. 11 թուով. — «Ռուսերը շարունակ կրակ կ'ընեն Թնդանօթով և հրացանով։ բայց Ճարոնցիք չեն պատասխաներ»։ Նանկայէ կը հեռագրուի «Մորնինկ Բօսթ»ի թէ Շանոյի հալաւակողմը Ճարոնական զօրաբանակին աջ թեւը յառաջխաղացութիւն մը ըրաւ դէպի հիւսիս։ Իր յառաջապահները Հունանլա հասան։ Լուր կը տրուի թէ բուռն ճակատամարտ մը մղուելու վրայ է հոն։

ԲԱՐԻԶ. — Նախագահ Լուբէ այսօր ընդունեց Բեթերսպուրկի Ֆրանս. դեսպան Մ. Պոնբառը, որ Նիքօլա կայսեր կողմէ ինքնագիր նամակ մը յանձնեց իրեն։

—Հրի խնդիրը կարգադրելու պաշտօն ունեցող Իրաւարարական Ցանձնաժողովը հաւանաբար յառաջիկայ Դեկտ Դ. պիտի գումարուի. արտաքին գործոց պաշտօնատան մէջ։ Այդ առաջին նստին մէջ հաւանաբար պիտի նշանակէ 5րդ իրաւարարը։ Եւ տոյ իր նիստերը պիտի յետաձգէ մինչեւ Ցունվար, և այն ատեն պիտի սկսի իր աշխատութիւնները։

ՎԻԵՆՆԱ. — Բարիզէ կը հեռագրուի թէ ծովակալ Ռոժեսթվենսքիի մէկ նամակը որ Բեթերսպուրկ հասած է, կարեւոր օգնութիւններ կը խնդրէ եւ կը յայտարարէ թէ ա՛ռանց նոր մարտանաւերու, անկարելի է իրեն Ճարոնական Նաւատորմին դէմ պայքարը սկսիլ, յաղողութեան հաւանականութեամբ։ Կ'ըսուի թէ Ռուս ծովակալն այս նամակին մէջ կը խոստովանի Անգլիացիներուն կողմէ իր նաւատորմին տրուած աջակցութիւնը Վիկոյէ մինչեւ Տաքար ճամբորդութեան միջոցին։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ. — Զօր. Սախարով կը հեռագրէ ընդհ. Սպայակոյտին. — «Նախընթաց գիշեր Ճանսիսդունի արեւելակողմը մեր կամաւոր թեթեւազներն ընդհարում մը ունեցան թըշնամի պահակախումբի մը հետ։ 5 Ճարոնցի սպանուեցան, իսկ մենք 1 սպանեալ և 2 վիրաւոր ունեցանք։ Բռվանդակ ճակատին վրայ թշնամին գործունէութիւն ցոյց կուտայ։ Մեր աջ կողմը Տօնի խազախները կը նեղեն Զայանրուէ 50 վերստ հեռաւորութեան գտնուող ճաքնական յառաջապահները։ Տեղեկագիր չեմ ստացած այդ կռիւներուն վրայ։»

ԼՈՆՏՈՆ. — Մուքտէնէ կը հեռագրուի «Սէնդրլ Նիւզ»ի թէ թնդանօթի բուռն կռիւ մը սկսած է Մուքտէնի հարաւակողմը։

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԿ. — Վլատիվոստոքէ կը հեռագրուի թէ 150 Բուլկուզներէ բաղկացած հրոսախումբ մը Նատոտինք (Ծովային Նահանգ) քաղաքէն անդին յանկարծակիի եկեր եւ փճացեր է Վլատիվոստոքի պահակազօրաց ջոկատի մը կողմէ։

ԼՈՆՏՈՆ. — «Սթանտարտ»ի Թոքիոյի Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ճաքնական նաւատորմը լրացուց իր ըսպառազինութիւնը։ Վերջերս նորոգուած բոլոր մարտանաւերը պատրաստեն բաց ծով ելնելու։ Ոսկի զատ, նաւատորմը զօրացած է ճաքնական նաւարանները մէջ շինուած նոր մարտանաւերով։ Հիմա մեկնելու վերջին պատրաստութիւնները կը տեսնէ, Պալթիկի նաւատորմին ընդ առաջ երթալու համար։

ԼԻԶԳՈՆ. — Ռուսական 20 մարտանաւեր, Ափրիկէի արեւմտեան եզերքին վրայ Բորթուկալեան ստացուածք Մօսամէտէսի մայրաքաղաք Մօսամէտէս նաւանգիստը հասան, եւ ածուխ կ'առնեն։

ԲԱՐԻԶ. — Երեսփ. Ժողովը երէկուան նստին մէջ վիճաբանեցաւ եկամուտի տուրքին եւ կառավարութեան ներկայացուցած ծրագրին վրայ։ Ելմտական նախկին նախարար Մ. Ռուվիէ պաշտպանեց կառավարութեան ծրագիրը։

ԼՈՆՏՈՆ. — Անգլ. Ներ չոգենաւն ընկղմեցաւ Հիւսիսային ծովուն մէջ, եէրմութի քացերը։ Ազատուող չկայ բնաւ։

ՈՒԱՇԻՆԳԹԸՆ. — Անգլիոյ և Մ. Նահանգաց միջեւ իրաւարարական դաշնագիրը երէկ ստորագրուեցաւ։

ՎԻԵՆՆԱ. — Աւստրիոյ վարչապետ Մ. Քէօրպէր ժամանակ մը հանգիստ պիտի ընէ, չափազանց յոգնութեան պատճառաւ։

ՊՈՒԷՐԷՇ. — Այն լուրը թէ Ռումանիոյ մէջ սով կը տիրէ պաշտօնապէս կը հերքուի։ Մինիրը տեւական երաշտութենէ մը առաջ եկած սղութիւն մըն է, որ սակայն ոեւէ մեծ ազդեցութիւն չէ ըրած երկրին տնտեսական վիճակին վրայ։

ԲԷՇԹԱ. — Երեսփ. Ժողովին մէջ ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամները, նստին սկսելէն առաջ որ ժամը 10ին որոշուած էր, գումարում մը ունեցան, նախագահական բեմին առջեւ կեցող խորհրդարանական նոր պահանջները վանտեցին և այդ բեմն ու նախարարական թիկնաթոռները քանդեցին։ Խորհրդարանական չորս պահակներ վիրաւորուեցան։ Նիստը այսօր տեղի պիտի յունենայ։ Վերջին տեղեկութիւնք կ'ըսեն թէ Ժողովին սրահը ահարկու տեսարան մը կը պարզէ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան անդամները Խորհրդարանին մէջ մնացին մինչեւ ժամը 2, կէս օրէն ետք։ Ոստիկանութիւնը ամբոխը ցրուեց ամէն անգամ որ կը փորձէր խռնուիլ չէնքին չուրջը։ Ազատական կուսակցութիւնը այսօր կէս օրին խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ, և վարչապետ կոմս Դիսա պարտաւորեցաւ Ընդդիմադիր կուսակցութեան արարքները, զորս հաստատ ոճիրներ յորջորջեց։ Յայտարարեց թէ արդէն դատարաններուն յանձնած է գործը, և հրաւիրեց Ազատական կուսակցութիւնը՝ աւելի ընդարձակ միջոցներ ձեռք առնել Ժողովին յառաջիկայ նստին համար, որ վաղը տեղի պիտի ունենայ։

ԿԱՂԱՆԴԻՆ ԻՆՁ ՆՈՒԷՐ ՏԱՄ
ՈՐ ՅԱՐԳԻ ԱՆՑՆԻ
Մ Ի Ա Ց Ն
"ԴԱՄԱՆՑ ԿԱՄ ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԽԱՂԵՐ,,
ԿԸ ԲԱՒԻ

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ներկայ ամսոյս 2ին Բերա Գալեսնտը Գուլլուք Ֆաքիր փողոց թիւ 24 աբարթմանին մէջ ծագած հրդեհէն կարասիներս ամբողջովին հրոյ ճարակ եղած ըլլալով «ՀՕԼԱՐ» ընկերութիւնը որ կարասիներս ապահովագրած էր, ամենայն փութկոտութեամբ և առատաձեռնութեամբ վնասներս կարգադրեց։ Ուստի պարտ անձին կը համարեմ ներկայիս թէ վերոյիշեալ «ՀՕԼԱՐ» ընկերութեան և թէ իր ազնիւ գործակատարներուն իմ անկեղծ շնորհակալութիւններս յայտնել այս առթիւ։

ԺՕՐԺ ՎԻԼՕՄԱՔԻԹՕՔՈՒԼՕՍ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեանի և ի ներկայութեան միւս անդամներուն։

1. — Ս. Պատրիարք Հայրը յայտնեց թէ թէ՛ Պոլսոյ և թէ մէկ քանի գաւառներու մէջ Թաղ. Խորհուրդներ ընտրուած։ Ինչպէս նաեւ Երզնկայի մէջ Քայ. Ժողովը ինորոյ կազմուած և տեղեկագրած ըլլալով տարիւնքը ինքն այս ընտրութիւնները օրինաւոր դատած և հաստատած էր։ Ժողովը իր հաւանութիւնը յայտնեց պատրիարքական այս տնօրինութեանց նկատմամբ։

2. — Տօքթ. Թորգոմեան էֆ. պատասխանելով պատրիարքական այն պաշտօնագրին, որով մերժած էր իր հրաժարականը Ուսումն. Խորհրդոյ անդամակցութենէն, վերստին հրաժարական մատուցած էր, յայտնելով թէ կարելի չէ վերատանձնել պաշտօնը, մանաւանդ իր զբաղմանցը պատճառաւ։ Ժողովը այս պարագային առջեւ հարկադրուեցաւ ընդունիլ Թորգոմեան էֆ.ի հրաժարականը և անոր տեղ Ուսումն. Խորհրդոյ անդամ կարգից Տօք. Տիգրան պէյ Աճէմեանը։

3. — Քիւօթէնճէի Թաղ. Խորհուրդը ինորոյ ընտրուած և արդիւնքը տեղեկագրուած էր։ Ժողովը ստուգելով ընտրութեան օրինաւորութիւնը հաստատեց Թաղ. Խորհուրդը։

4. — Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնը ներկայացնելով նոյն հաստատութեան անուսկին գանձան անձերէ եւ հաստատութիւններէ ունեցած հին ու անգանձելի պահանջներու մէկ ցուցակը, խնդրած էր անոնց Ջնջումը։ Ժողովը այս մասին Տնտես. Խորհրդոյ կողմէ մատուցուած տեղեկագրին վրայ, ընդունելի դատեց Հոգաբարձութեան առաջարկութիւնը և որոշեց ներկայացուած ցուցակին համաձայն Ջնջել նոյն անգանձելի պահանջները։ Այս առթիւ Ժողովը որոշեց յանձնարարել Հոգաբարձութեան որ փոյթ տարուի հիւանդանոցի հասոյթները ժամանակին գանձելու և պահանջ չթողելու։

5. — Տնտես. Խորհուրդը տեղեկագրով մը բացատրած էր Պատրիարքարանի ներկայացուած զանազան գործերու կարգադրման համար յատուկ փաստաբան մը կարգելու պէտքը եւ խնդրած էր ըստ այմ տնօրինել պարտու պատշաճը։ Ժողովը նկատելով որ թէ՛ դատական խնդրոց ուսումնասիրութեան համար և թէ դատավարութեան պարագային մէջ, բոլոր հայ փաստաբանք սիրայօժար կը մատուցանեն արդէն իրենց աշակցութիւնը ազգ. Պատրիարքարան, և ի հարկին կրնայ միշտ անոնց աշակցութեամբ դատական գործերը կարգադրուիլ, պէտք չտեսաւ յատուկ փաստաբան մը կարգելու և որոշեց յանձնարարել Տնտես. Խորհրդոյ դատական խնդրոց մէջ օգտուիլ բոլոր հայ փաստաբաններու աշակցութենէն։

Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։

ԱՐՄԱՇՈՒ Դպրեվանքին խնամակալութիւնը մտադիր է վաղը ամբողջ ապահովագրել և այս մասին բանակցութիւններ կը կատարէ ապահովագրական ընկերութեան մը հետ։

ԲՅՐԹՈՂ Է.Ֆ. ԹԷԼԵԱՆ նախընթաց օր Պայպլ-Հաո ղ երթալով այցելեց Ամերիկեան Աստուածաշունչի ընկերութեան գանձապետ Մր. Բիթի։ Այս այցելութեան ներկայ գտնուեցաւ նաեւ պան մը բողոքականաց Ազգապետ Վանմ. Ցակոբ էֆ. Պոյաճեան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը, առաջիկայ կրակի օր հրաւիրուած է Ս. Պատարագ մատուցանել Ենի Գարուի եկեղեցւոյ մէջ, անոր անուան տօնախմբութեան առթիւ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Առաջնորդական փոխանորդ Տ. Կարապետ Վրդ. Մազլումեան որ ամիսէ մը ի վեր Արքանպէկ կը գտնուէր դաւանափոխական խնդրոյն համար, Դպրաց Դաս մը կազմեց 17 անդամներէ բաղկացած, որոնք են՝ Միհրան Տէր Գիրգորեան (երաժշտապետ), Միհրան Տէօնկէլեան (Ատենապետ) Յովհաննէս Պալթեան (Ատենադպիր), Զարեհ Տէր Կարապետեան (Գանձապետ), Հայրարքուժ Ֆիդիֆիեան, Արտաշէս Վահանեան, Յակոբոս Ղազարոսեան Սահակ Հագամազեան, Սուրէն Տօնկէլեան, Արտաշէս Վէլիսեան, Խաչիկ Մակարեան, Յակոբ Թապագեան, Օգաէն Անանիկեան, Սարգիս Ազարեան, Ղազարոս Ղազարոսեան, Վրթանէս Թագւորեան և Հայրապետ Նալպանտեան։

ՕՎԱՆՃՐԴԷՆ կը գրեն մեզի. — Տեղւոյս մէջ Հայերը ունին իրենց յատուկ եկեղեցին, որ կը բարձրանայ գիւղին մէջտեղը։ Շէնքը թէեւ բաւական մեծ ու քարուկիր, բայց կարօտ է նորոգութեան։ ունինք 2 քահանայ միայն, որոնցմէ մին այցելու կարելի է նկա-

տել, քանի որ տարօրէն մեծ մասը Պոլիս կամ այլուր կ'անցնէ գործով. և մնացեալ մասն ալ սրճարաններու մէջ նոյնպէս տակ. իսկ միւսը անգիտակ, անտարբեր բոլորովին իր պաշտօնին, լոկ սովորութիւն մը կամ ունակութիւն մը կատարած ըլլալու համար կերթայ եկեղեցի ու եկեղեցւոյ սրբազան ժամերգութիւնները լսելով կը չեմ ինքզինքը դուրս չարունակելու համար իրեն անվայել նիստ ու կացը։ Եւ ժողովուրդը տեսնելով անոնց այս անվայել արարքները թէ՝ եկեղեցւոյ մէջ և թէ դուրսերը, սկսած է հեռանալ իրենցմէ, հեռանալով նոյն իսկ իր մայրենի եկեղեցւոյ ծոյլն, այնպէս որ այսօր կիսակի կամ տաղաւար օրեր եկեղեցիին մէջ հազիւ կարելի է քանի մը ծերունիներ գտնել, իսկ միւսները սրճարաններու մէջ թըղթախաղով կ'ցունեն իրենց աղօթքի ժամերը։ Ով եղած է ասոնց ամէնուն պատճառը, քահանան թէ ժողովուրդը այս խնդիրին լուծումը կը թողում վիճակին Սառաջն։ Հօր, որ գիւղս դալով քնէ կարգադրէ ասոնք, որպէսզի ժողովուրդը բոլորովին ուծանալով իր եկեղեցիէն, չերթայ ուրիշ դաւանանքներու մէջ փնտռէ իր հոգեւոր վիճակը։ Քանի որ մէկ կրօնք մէկ եկեղեցի ունեցող Օվան.գը այսքան տարբեր տարբեր եկեղեցիներ ունեցաւ։

Եկեղեցւոյ հիմդ դէմը կը բարձրանայ դպրոցը փայտէն ու խարխուլ վիճակի մը մէջ ուր կ'յաճախեն 400ի չափ երկսեռ աշակերտներ 4 դասատուներով ու մէկ վարժուհիով, ամէնքն ալ տեղացի։ Օվանգդ կրթական տեսակէտով ալ շատ յետնացեալ վիճակի մը մէջ կը գտնուի. Վարժարանին համար տարուէ տարի կը ծախսուի 140 ոսկի առանց նշանակելի արդիւնքի մը։ Այս տարի ալ զգալի փոփոխութիւն մը չպիտի կրէ վարժարանը քանի որ արդէն ներկայ ուսուցչական մարմինը բաւական հեռի է միջավայրին ու ժամանակին համեմատ համնատ կրթութիւն մը տալու դաղափարէն, որոնք լոկ իրենց ապրուստը ապահովելու համար հագած են այս վարժապետական տարազը։ Վստահ ենք թէ Առաջնորդ Ս. Հայրը իր գիւղս տուած այցելութեան առթիւ կրօնականին հետ պիտի քննէ նաեւ կրթական այս գործն ալ ու մասալ սերունդին կրթութեան այս հոգը պիտի յանձնէ աւելի ձեռնհասներու։

- Տեղւոյս բողոքականները ունին մէկ ժողովարան, որ միեւնոյն ատեն դպրոց ալ է։ Հոն կը յաճախեն հազիւ 30-40 երկսեռ աշակերտներ, իրենց մէկ դասատուով, որ միեւնոյն ատեն քարոզիչ ալ է։ Ան ալ իր կարգին յաջող չրլան մը չէ ունեցած, և սպասելն ալ աւելորդ է, որովհետեւ տեղւոյս բողոքական ծնողները իրենց զաւակները միմիայն դպրոց գացած ըլլալու դաղափարովը կը դրկեն, և դպրոցն ալ արդէն նոյն դաղափարովը հաստատուած է։

ԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամին հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են. Տարբ եղբարք Արշաւիրեան իրենց ողբացեալ մօր Տիկին Մէօրիւպէ Արշաւիրեանի յուշարկաւորութեան առթիւ երկու ոսկի։ Լեւոն էֆ. Բիրիշեան իւր հօր յուշարկաւորութեան առթիւ 60 դր.։ Պետրոս էֆ. Փափազեանի յուշարկաւորութեան առթիւ Ռոն 60 դր.։

ԱԶԴ.— Թաղիս, Եէնի-Դարուի Ս. Թադէոս Բարթուղիմէոս Առաքելոց Եկեղեցւոյն տօնախմբութեան առթիւ. Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը հրաւիրեալ է յառաջիկայ կիրակի 5 Դեկտ. Ս. Պատարագ մատուցանել եկեղեցւոյ թաղիս և իր հոգեշունչ քարոզութեամբը մխիթարել բարեպաշտ ժողովուրդը։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Ն. ԱԶԱՐԵԱՆ Մ. ՅՐԻՆԵԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ

ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԿՆՈՒՆՔ

ՆՈՒԱՐԴ –ՄԱԹԻԼՏ անդրանիկ որդի Աւետիս էֆ. Ադիկանի։ Մկրտուած Բանկալթիի Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ, Նոյ. 27ի չբ. օր, կնքահարութեամբ Միքայէլ էֆ. Կազմարաեանի. Մկրտող քահանան էր Օրթագիւղի եկեղեցիին Տ. Ղեւոնդ քահանան։ Աբարողութիւններէն ետք ներկաները առաջնորդուեցան Ադիկեանց բնակարանը ուր պատուասիրութիւններ ե դան։

×

ՊԵՏՐՈՍ ԷՖ. ԵՐԻՑԵԱՆ

ՍՐ. ՅՈՒԼԻԱՆԻ ՏԻԿՈՒՄԷՁԵԱՆ

ԽՕՍՏԵՑՍԱԼՔ

☞ Կարդալ Մանիսոյ Փաշա, Խ. ՖէնՁեան դեղատան Ձկան իւղի ծանուցումը Դ. երեսը։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երբեմն սովորութիւն էր գանգատիլ թէ երիտասարդները կը խուսափին ամուսնանալէ և թէ զարգացած ու բարձր դաս կոչուողները մանաւանդ, չեն յօժարիր անքակտելի կապով մը միանալու օրիորդի մը հետ։ Հիմա սակայն ուրախ ենք որ գանգատի առիթները կը վերցուին հետզհետէ և հասարակ դասակարգին չափ ալ բարձր դասու երիտասարդները ամուսնանալու տենչ մը կը ցուցնեն, ինչ որ ծափահարելի իրողութիւն մըն է։ Այսպէս, ուրախութեամբ կը ծանուցանենք նշանախօսութիւնը Վահան էֆ. Գրնաճեանի Օր. Աննա Նուրեանի հետ, որ տեսի ունեցաւ կիրակի օր Նուրեանց Բերայի բնակարանին մէջ երկու կողմի աղդականներու և բարեկամներու ներկայութեանը։ Գրնաճեան առեւտրական տունը քաղաքանօթ է արդէն ոչ միայն մայրաքաղաքիս այլ և Եւրոպայի հրապարակներուն վրայ ալ։ Վահան էֆ. այս բարեհամբաւ տան գործոն մէկ անդամն է և օժտուած է զարգացած մտքով ու ազնիւ հոգիով։ Իսկ Օր. Աննա զաւակն է ողբացեալ Յովհաննէս էֆ. Նուրեանի. որ ո՛չ միայն մտքի զարգացումով օժտած է իր այս զաւակը, այլ իր գործնական սկզբունքներով դաստիարակած է նաեւ Օր. Աննան, որ պատրաստուած է թէ՝ իբրեւ աղջնի Տիկին և թէ իբրեւ տիպար տանտիրուհի նախանձելի դիրք մը գրաւելու՝ բարձր դասու Հայ ընտանիքներուն մէջ։

Ջերմապէս կը խնդակցինք երկու նշանածներուն և Գրնաճեան ու Նուրեան դերդաստաններու և իրենց պարագաներուն։

ԲԱՐԻՋԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

14 Դեկտեմբեր 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98	65
Ռէնթի (Tab. Turcs)	353	—
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	87	70
Դրկեթուղի (Lots Turcs)	127	—
Ֆանգ Օթթ. (Banque Ott.)	592	—
Ֆրանսվալ (Transvaal)	109	—

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՂԱԹ

Թէհրան սէֆարէթը Սէնիյէսի պաշքեսիրիպի սաատ. Էնվէր պէյէ թէրճիւմէն ըիւթպէի Ուլա սընըքը սանիսի.

Վէզիֆէսի մէմուրիյէթինի հիւսնը իւքա էյլէմէքտէ օլմասընա մէպնի Մաթպուաթը Տախիլիյէ Միւտիր մուավինլէրինտէն իզզ. Արիֆ պէյէ թէրճիւմէն ըիւթպէի Սանի.է սընըքը միւթէ հայրզի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

«ՕԹՈՇ» ԴՊՐՈՑ ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ.— Ինչպէս գրեցինք գերմանական Սքոս դպրոց-մարտանաւը առջի առտու Պոլսոյ Նաւահանգիստը ժամանեց և գնաց խարսխեց Տոլմա-Պաղչէի առջեւ։ Նաւը այս միջոցին իր մեծ կայմին վրայ պարզած էր օսմ. դրոշը և նուագախումբը օսմ. քայլերդը կը հնչեցնէր։ Նաւահանգիստը գտնուող բոլոր կայսերական չոգենաւերը և պահականաւը ողջոյններ փոխանակեցին Սքոսի հետ։ Գերմանի դեսպանատան թարգմաններէն Մ. Տրուպպա և օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող զոր. ֆոն Աւլէր. Տիտֆուրդ, Իմհոֆ և Ֆլայշէր փաշաները անմիջապէս մարտանաւ դացին եւ բարի գալուստ մաղթեցին նաւապետին՝ գնդապետ Հարթվիկ ֆոն Տասէլի։ Վեհ. Սուլթանը իմանալով Սքոսի գալուստը բարեհաճեցաւ չոգենաւ դրկել Մովային բարձրագոյն վարժարանին անօրէն դերծովակալ Հիւսնի փաշան եւ կայս. թիկնապահներէն ծովային դեր-գնդապետ Մուսթաֆա, հազարապետ Նէճիպ տեղակալ Նուսրէթ եւ նաւապետ Հասան պէյերը։ Կայս. պատուիրակները Բհիպէր չոգենաւակով դացին Սքոս ուր ընդունուեցան հրամատարէն, իր սպայակոյտէն եւ դեսպանատան թարգմանին ու վերոյիշեալ գերման փաշաներուն կողմէ։ Հիւսնի փաշա, Վեհ. Սուլթանին կողմէ բարի գալուստ մաղթեց հրամատարին եւ աւետեց կայս. բարեւները։ Ցետոյ ներկայացուց իր հետեւորդ օսմ. սպաները, որոնք հիւրամեծար կարգուած էին Գերման սպաներուն եւ նաւային ուսանողներուն Հիւսնի փաշա յետոյ մեկնեցաւ նոյն պատիւներուն մէջ որով եկած էր։ Փիչ ետքը մեկնեցան նաեւ գերման դեսպանատան թարգմանը եւ գերման զօ. ավարները։ Օսմ. պահականաւին հրամատարը, ինչպէս նաեւ օսմ. պահականաւերուն հրամատարները պաշտօնապէս այցելեցին դպրոց-մարտանաւին հրամատար ֆոն Տասէլի. որ ետքը սպայի մը միջոցաւ իր այցաքարտը դրկեց Մովային Նախարարութեան, Նաւահանգիստի վերատեսչութեան եւ օսմ. ռազմական պահականաւերու հրամատարներուն։ Նաւահանգիստի վերատեսչուհեան Սամի փաշա, Բալլիաս պէյը դրկեց Սքոս բարի գալուստ մաղթելու իր կողմէ։ Այս աբարողութիւններէն ետք հրամատար ֆոն Տասէլ եւ երկրորդ նաւապետը ընկերակցութեամբ հիւրամեծար Մուսթաֆա եւ Նէճիպ պէյերու, ցսմաք և լան եւ պալատական կառքով մը գերման դեսպանատունը գացին եւ այցելեցին դեսպան Գ. Մառչալ ֆոն Պիպերշթայնի եւ գերման ընդհ. հիւպատոսին։ Քանի մը սպաներ ալ այցելեցին զոր. Քամբհովէր, ֆոն Աւլէր, Իմհոֆ Տիլֆուրթ եւ Ֆլայշէր փաշաներուն։ Իսկ ուսանողները, իրենց հիւրամեծարներուն հետ, պալատական կառքերով Գալիս անցան եւ այցելեցին Կայս. Թանգարանը, Այա Սոֆիայի, Սուլթան Ամմէտի մզկիթները եւ ուրիշ պատմական վայրեր։

*** Գերման դեսպան Գ. Մարչալ գիշերը հացկերոյթ մը տուաւ Սքոսի հրամատարին և սպաներուն ի պատիւ։ Ներկայ էին նաեւ հիւրամեծարները և դեսպանատան ու հիւպատոսարանի պաշտօնեաները և Լոյդի հրամատարը։ Գերման դեսպանը բաժակաճառ մը արտասանելով, ըսաւ թէ Սքոսի Գալիս այցելութիւնը ապացոյց մըն է Թուրքիոյ և Գերմանիոյ միջեւ եղած բարեկամական յարաբերութեանց։ և բաժակը պարպեց Վեհ. Սուլթանին ու Վիլհելմ Կայսեր կենացը։ Սքոսի հրամատարն ալ շնորհակալութիւն յայտնելով Վեհ. Սուլթանին կողմէ իրենց եղած շնորհներուն համար, ըսաւ թէ շատ գոհ է Գալիս այցելելուն համար և բաժակը պարպեց Վեհ. Սուլթանին ու Վիլհելմ Կայսեր կենացը։ Դեր ծովակալ Հիւսնի փաշա ալ պարագային յարմար կերպով պատասխանեց։ Հացկերոյթի սրահը շքեղապէս զարդարուած էր։ Աեղանէն ետքը պարահանդէս տրուեցաւ, որուն ներկայ էին Արարողապետ Իպրահիմ փաշա, օսմ. ծառայութեան մէջ գտնուող գերմանացի փաշաները, Անատոլիի երկաթուղիին ընդհ. Տնօրէն Տոքթ. Զանտեր. Տնօրէն Մ. Հիւկնէն, Հանրային Պարտքի Վարչական Խորհուրդին անդամներէն Մ. Թէսթա Սքոսի սպաները, նաւային ուսանողները. դեսպանական և բարձրաստիճան անձեր իրենց տիկիններով և այլն։ Պարահանդէսին ատեն կը նուագէր Սքոսի նուագախումբը։ Պարահանդէսը, որ ժամը 5ին սկսած էր 8ին աւարտեցաւ։

*** Գերման Լոյդի պահականաւին հրամատարը երէկ ցորեկ սեղան մը տուաւ չոգենաւին մէջ։ Ի պատիւ Սքոսի հրամատարին եւ սպաներուն։ Ներկայ էին դեր-ծովակալ Հիւսնի փաշա եւ հիւրամեծար սպաները։ Երէկ գիշեր մարէջալ ֆոն Քամբհովէր փաշա սեղան մը տուաւ իր բնակարանին մէջ։ Այսօր ալ, Թեւֆիքիայի սրահներուն մէջ նուագահանդէս մը պիտի տրուի որմէ ետք պարահանդէս մը. Պոլսոյ գերման գաղութին կողմէ։

*** Կայս. Իրատէի մը համաձայն Սքոսի Գալիս գտնուած միջոցին իր պարէնը և ուտելիքները պիտի հայթայթուին Կայս. Անձն. Դանձուն մը թերեւոնցներէն։

*** Սքոս 2820 թոնս տարողութիւն ունի 244 ոտք երկայնութիւն, 46 լայնութիւն, 20 խորութիւն, ժամը 14 մղոն արագութիւն և 33 թընդանոթ։ Մեքենան 2500 ձիու ուժով է։ 19 սպայ կան մէջը, 54 ուսանող և 200 նաւաստի։

*** Սքոս կիրակի օր պիտի մեկնի Պոլսէն։

ՊԱԼԹԻԿԻ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ.— Ռուսիոյ Պալթիկի նաւատորմին սպաներէն երկու տեղակալ և երեք մարզիչ, ինչպէս նաեւ Սեւ Ծովի Նաւատորմէն 3 տեղակալ և 2 մարզիչ կիր. Գալիս հասան և առջի առտու մեկնեցան ռուսական Զար չոգենաւով Ալէքսադրիա, ուրկից պիտի նստին Օրէլ նաւը Բօժտէսթվէնսքիի նաւաբաժնին երթալ միանալու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Բարձ. Խորհուրդին որոշումով, Բորթ-Սայիտի ժամանումները բժշկ. քննութիւն մը պիտի անցընեն, առողջապահական բժիշկ ունեցող օսմ. առաջին նաւահանգիստին մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԲՈՒՄԷԼԻԻ տուրքին Հոկտեմ.ի ամսաթուակը վճարուեցաւ Բարիզի Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղին։

ԲԱԿՈՍՑԻԻ ՄՆԱՑՈՐԴՆԵՐԸ.— Մաճառ իշխանին և իր հետեւորդներուն մնացորդները փոխադրելու գործով Գալիս եկող պատուիրակութիւնը երէկ մեկնեցաւ Աւստրիական դեսպանատան թարգման Մ. Ալիքէտ Լաբարի հետ դէպի Ռոտոսթօ։ Պատուիրակները յետոյ Նիկոմիդիա պիտի երթան։

ԲԱՆԴԱԿԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ.— Օսմ. ճարտարապետութեան մէջ քանդակագործութեան (օյմաճիլիք) արուեստ մը կայ, որուն հիանալի նմոյշները կը տեսնուին գեղարուեստական հնօրեայ և մեծ շէնքերու մէջ։ Այս գեղարուեստի ճիւղին չկորսուելուն և ակից եւ աւելի նոր կերպով շարունակութեան համար, ծրագիր մը մատուցուեցաւ Բ. Դրան։ Այս ծրագրին մէջ ըսելով որ բարդագոյն հաճութեան համաձայն է որ քանդակագործութեան արհեստը զարգանայ և արուեստագէտները շատնան, կ'առաջարկուի մէկ կողմէն ուշադրութիւն դարձնել և հոգ տանիլ, Մանայի վարժարաններուն մէջ անոր ուսուցման և միւս կողմէն Անատոլի և Բումէլիի մէջ քննութիւն կատարելով երեւան հանել Օսմ. քանդակագործութեան՝ ցարդ անծանօթ մնացած վարպետներն ու գործերը։

ՈՂԽԱՐԻ ՏՈՒՐԲԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ մինչեւ 1310 տարուոյն վերջը անվճար մնացած ոչխարի և տանանորդներու տուրքերը դանձուին երաշխաւորեալ հաւաքիչներու ձեռքով անոնց տալով 100ին 5 իրենց դանձման դումարին վրայէն։

ՇԵՐԱՐԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ՏՈՒՐԲԸ.— Նկատելով որ շերամատուները, խոզակի և շերամորդի վաճառականութեան նպատակով հաստատուած են, ասկից առաջ որոշուած էր անոնց արժէքին վրայ հազարին տասը տուրք մը գանձել։ Ջեռնհաս պաշտօնարանը այս անգամ ծանոյց թէ շերամատուները ինչ տեսակ գեանի վրայ որ հաստատուած ըլլան պէտք է վճարեն նոյն 1000ին 10 տուրքը։

ԵԴԻՏՈՒ.— Անգլուհիքանական նոր ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, 400,000 ոսկի դրամագլուխով, որ պիտի զբաղի Եգիպտոսի անմշակ դեսինները բարելաւելու։

—Եգիպտոսի կառավարութեան եղմտական խորհրդական անդամուեցաւ Սրբ Վէնան Բօրպէթ։

—Նեղոսի վրայ չոգենաւ բանեցնելու համար Մ. Ատոլֆ Քաթթաուի արտօնութիւն խնդրեց, Ընկերութեան մը կողմէ, որուն վարիչն է։

—Լուի Սալվաթոր արշիդուքսը բոլորովին անպաշտօն կերպով Ալէքսանդրիա հասաւ իր հետեւորդներով և ուղղակի իր Բէյլէի կալուածները դնաց ձմեռը անցընելու համար։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ ՔԱՂԱՔԸ.— Էսկիշէհիրէ կը գրեն թէ քաղաքը տակաւ կը բարեզարդուի. բոլոր խճուղիները նորոգուած են, զանազան հրապարակներու վրայ սիրուն աղբիւրներ կը բարձրանան, և քաղաքին կեդրոնը մեծ պարտէզ մը կը յարդարուի որ Եւրոպայի նոյնօրինակ պարտէզներուն հետ կարելի է բաղդատել։

ՍՊԱՆԵՐԸ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ սպանելը միօրինակ հաստատեալ կրնն և զինուորականութեան անվայել տեղեր չնստին։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԲԱՐՔՐ ԾԱՆՕՅԺՈՂՈՎԸ.— Բարձր Ցանձաժողովին խնդրանքին վրայ կայս. Իրատէ մը պաշտօնական ըրաւ Հալէպի տէֆթէրտար էֆէնտի էֆէնտին, որ իր պաշտօնին մէջ անվատահելի ընթացք մը ըրուած էր, Էմէհմ էֆ. ցարդ իր վարած պաշտօններէն ալ միշտ զեղծումներու հաւ ար պաշտօնական եղած ըլլալով ասկից ետք բնաւ չպիտի գործածուի ելմտական գործերու մէջ, այլ ուրիշ պաշտօնի պիտի կոչուի։

ԹԻՐԻՊՈՂԼԸ ԷՐԶԻՆԿԱՆ ճամբուն անչէն մնացած մասերն ալ պիտի նորոգուին։ Այս խճուղին զինուորական տեսակէտով ալ կարեւորութիւն ունենալով. Սպաշապետութիւնը հրահանգ ատացաւ շինութեան օժանդակել։

ՄԱՀ.— Վեհ. Սուլթանին մատենադարանապետներէն Իսմէթ պէյ որ հիւանդ էր մեռաւ առջի օր և թաղուեցաւ Կայս. Անձն. Դանձուն ծախքով։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.— Սփեսոսի հնութիւնները.— Ժամանակէ մը ի վեր, Եփեսոսի (այժմ Այասուլուք) հնութեանց մասին կատարուած պեղումները գեղեցիկ արդիւնքներ առաջ բերած են։ Վիեննայի հնագիտական կաճառէն Տօքթ. Բոտոլֆ պեղելով Սթատի և թատրոնին միջեւ գտնուած մասը երեւան հանած է իրարու կից երկու քրիստոնէական եկեղեցիներ, որոնք ներսի կողմէն իրարու հաղորդակից էին։ Այս եկեղեցիներուն արեւմտեան կողմը ներանդամատակ (աթրիում) մը կայ և աւելի հեռուն կայ քառակուսի մեծ հրապարակ մը որ դեռ ամբողջովին չէ մաքրուած։ Եկեղեցիներուն շուրջ քրիստոնէական կարգ մը գերեզմաններ կան որոնցմէ ոմանք եկեղեցիներուն քանդումէն ետքի ժամանակուան կը պատկանին։ Կ'երեւի թէ ետքերը անոնց աւերակներուն վրայ մատուռ մը շինուած է և անոր մօտ է որ կը թաղեն ելեր մեռելները։ Եկեղեցիներուն շինութեան թուականը յայտնի չէ բայց կը կարծուի թէ Յուստինիանոս Ա.ի օրով է (527-565), քանի որ երկու արձանագրութիւններ գտնուած են խօսող՝ երկու արքեպիսկոպոսներու վրայ, Եուանիս և Հիբաթիոս, որոնք նոյն կայսեր օրով կ'ապրէին։ Հիբաթիոս նամակ մը ուղղելով Եփեսոսի ժողովրդեան, բացարձակապէս արդիլած է մեռելներու թաղման համար ծախք առնելը։ Անցեալ տարի Աւստրիացիք Մատենադարան մըն ալ գտան զոր բոլորովին մաքրեցին։ Այս Մատենադարանը, որուն ճակատը արեւելեան կողմն է, ունի մարմարեայ սանդուխ մը, երեք դուռ և հռոմէական ժամանակներէ մնացած ներքին ճոխ յարդարանք մը։ Ներքին մասը կազմուած է 13 մէթր լայն և 16 մէթր երկայն քառակուսի սրահէ մը, որուն երկու կողմերը վեց խորշեր կան և խորը կամարի մը երկու կողմը երկուքական խորշ, որոնք կ'երեւի թէ ձեռագիրները պահելու յատկացուած էին։ Մատենադարանին արեւելեան կողմը մարմարով սալարկուած ճամբայ մը գտնուած է, որ Թատրոնին առջեւէն կ'անցնի և կը հասնի Մաղնիսայի Դուռ կոչուած տեղը։ Հիւսիսակողմը 7 սիւներ կան արձանագրութիւններով։ Իսկ հարաւակողմը երեւան բերուած են խաչ ոճով հռոմէական գաւիթ մը երեք դուռներով. անոր քով մարմարեայ քառանուսի շէնք մը, դարձեալ հռոմէական, որ քրիստոնէութեան չրջանին աղբիւրի վերածուած է։ Միւս կողմը ութանկիւն շէնք մը, որուն տանիքը բրդաձեւ է։ Ասոնց մէջ երկար արձանագրութիւններ կան. որոնք Վալանթինիէն, Վալանթէն և Կրաթիէն Կայսերուն (364-383) զրկած նամակներն են Եփեսոսի կառավարիչներուն. արքունի տուրքերը և Ասիոյ քաղաքացիներուն պարտականութիւնները ճշդող։ Գալով Անգլիացիներուն կատարած պեղումներուն, անոնք կատարուեցան Արտէմիսի տաճարին անդը։ Այս տաճարը 1869ին փնտռեց անգլիացի ճարտարագէտ Վուտ. որ նոյն տարին դտաւ տաճարին քարայատակը և գործը չարունակեց մինչեւ 1874։ Մ. Վուտ խուզարկութիւնները չարունակեց 1879ին և 1887ին ալ, բայց կ'երեւի թէ տրուած յատկաձեւերը լաւ պատրաստուած չ'ըլլալով. սպասուած արդիւնքը ձեռք չբերուեցաւ։ Այս յատակաձեւերը սրբագրելով Անգլիական Թանգարանը, իր կողմէ դրկեց Մր. Հօկկարը որ կատարեց վերջին պեղումները։ Նախնական պեղումներէ ետք Մ. Հօկկարի ուշադրութիւնը դարձաւ տաճարին կեդրոնը գտնուած քառանուսի սարաւանդի մը վրայ, զոր Մ. Վուտ նկատած էր զոհարերութեան խորան մը։ Հողերուն մէջէն ոսկի փոքր յիշատակարան մը և ճարմանդ մը գտնուած ըլլալով, անմիջապէս բոլոր հողերն ալ բարակ մաղէ անցուեցան և այսպէսով կարելի եղաւ ձեռք բերել ճշմարիտ գանձ մը, որուն գլխաւոր առարկաներն են.— Հազուագիւտ ոսկի դրամներ՝ որոնցմէ շատերը դեռ ճանչցուած չեն, ոսկի ճարմանդներ օղեր. գնդաձեւներ, ոսկի մեղուներ. ոսկի և արծաթ բուեր, աղաւնիներ, արծիւներ, շղթաներ և զարդեղէններ, ուխտի առարկաներ, ինչպէս մանեակներ, գամեր, արուեստայն աչքեր ու ականջներ եւ այլն, ամէնքը 500 կտոր ոսկի, Բրիստոսէ առաջ 6րդ դարու գործ, հոյակապ արուեստով մը և անաղարտ։ Գտնուած են նաեւ փղոսկրէ, ոսկի, պղինձէ առարկաներ։ Ասոնք բոլոր դրկուեցան Կայս. Թանգարանը, կազմելով անոր ամէնէն գեղեցիկ մէկ հաւաքածուն։ Ցոյս կայ որ այս գանձին գտնուած տեղէն կարելի պիտի ըլլայ գտնել նաեւ Անահիտի արձանն ալ։ Պեղումները պիտի վերսկսին առաջիկայ գարնան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՍՆՆԿ.— Մովային Առեւտր. Դատարանը մնանկ հռչակեց Պէշիկթաշ, Նաւամատոյցին գլուխը և Մահմուտ փաշա 193 թիւ վաճառատունները հաստատուած պատրաստ հանդերձավաճառ Քլօքա Սթամաթիատիսը։

—Մաղնիսայի առեւտր. դատարանը մնանկ հռչակեց տեղւոյն վաճառականներէն Զպուլքը օղլու հանի Անաստասը։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.— Երկու ոսկի տուգանքի դատապարտուեցաւ գլխարկավաճառ Մարտիկ, որ տասնապետ հանի Մէհմէտը նախատած էր, անոր պաշտօնին կիրառութեան պահուն։

—Դատարկապորութիւնը հաստատուած Լէոն՝ ամիս մը բանտարկուելէ ետք. պիտի վտարուի ոստիկանութեան կողմէ յարմար դատուած տեղը։

ՄԱՀՍՈՒՄԷԻ «ԱՍԻՐ» ՇՈՒԵՆԱՒԸ.— Երկուշաբթիէն երեքշաբթի լուսնալու գիշերը Մախսուսէի մեծ չոգենաւերէն Ասիրի մթերանոցին մէջ հրդեհ ծագեցաւ ուր կը գտնուէին չոր խոտի հակեր։ Շոգենաւը որ նաւահանգիստ խարսխած էր, անմիջապէս արկածը տեղեկագրեց նաւահանգիստի վարչութեան։ Նաւապետը ամբողջ չոգենաւը ազատելու համար բոցերէն չարժում մը ըրաւ Հաբէմ-Իսկէլէսիի մօտենալու համար։ Երբ հասան Սամսուն նաւաձիգը և նաւարանին ջրմուները արդէն կրակը բաւական մեծ համեմատութիւններ առած էր։ Ջրանները անմիջապէս գործել և նաւաձիգը արկածեալ չոգենաւը քաշեց տարաւ Գըզ-Գուլէսիի մօտ և խրեցուց զայն։ Ցարդերուն կրակը մարել դժուար ըլլալով, մինչեւ առջի ցորեկ հազիւ կարելի եղաւ կրակը կոխել, մինչ չոգենաւին առաջամասը կը մնար դեռ։ Թէեւ բուռն ճիգերու չնորհիւ ապրանքներուն մեծ մասը ազատուեցաւ, բայց վնասները դարձեալ բաւական մեծ են։ Ասիր երէկ առտու Ոսկեղջիւր մտցուեցաւ, նորոգուելու համար նաւարանին մէջ։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ.— Էսկիշէհիրէն կը գրեն թէ Էյրիկ անուն գերման ճարտարագէտ մը երբ իր բնակած պանդոկը կը դառնար, յարձակում կրեց անծանօթէ մը որ զայն գետին տապալեց երկաթի կտորի ուժգին հարուած մը տալով անոր գլխուն և կողոպտելով դայն։ Զարագործը ձերբակալուեցաւ, որուն վրայ կար 7½ ոսկի։ Վիրաւորին վիճակը յուսահատական է։

ՅՈՒՍԱՀԱՆ ՍՊԱՍՈՒՀԻՆ.— Ֆաթիհի կողմը Հօճա Եօմէր էֆ.ի տան մէջ առջի օր հրաշէնի պայթուն մը լսուեցաւ որմէ ետք սպասուհի Այիշէին աղաղակը։ Տուներները անմիջապէս վար վազեցին և տեսան թէ աղջիկը արեան լիճի մը մէջ պառկած է, եւ քիչ մը անդին բէվոլվէր մը կայ։ Ոստիկանութիւնը լսելով փութաց եւ հարցաքննեց Այիշէն որ հազիւ կրցաւ ըսել թէ ինքզինք զարկած է։ Գնդակը աջուկէն մտած, վերէն վար գացած և արունքէն ելած էր։ Աղջիկը զգայագիրկ վիճակի մէջ հիւանդանոց տարուեցաւ։ Այս վիրաւորման մասին քննութիւն կը կատարուի։

«Կազմարարական մեծ հաստատութիւն»
Կարդալ Դ. Երես

ԲԱՄԲԱԿ ԵՒ ՅՈՐԵՆ

13 Դեկտ.

Ցորենի հրապարակը գոցուեցաւ.

Նիւ-Եորք	Դեկտ.ի համար	118 1/8
»	Մարտի »	7/3/ 5/8
Լիվրբուլ	Մայիսի »	7/4 1/4
Շիքակօ	Դեկտ.ի համար	108 3/4
Բարիզ	Յունվ.ի »	24.85

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկ գիշեր ուշ ատեն Հեռագրական Գործակալութեանց կողմէ մեզ հասցորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 14 դեկտ.— Սպարապետ Քուրոքաթքինի և Լէոնէվիչ ու Կրիքէնպէրկ զօրավարներուն միջեւ եղած խորհրդակցութեան մէջ որոշուեր է որ Ռուսք յարձակողականի սկսին Փետրվարին, երբ երեք ռուս զօրաբանակները կատարելապէս ամբողջացած ըլլան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մաքսիմեան զինարանը վերջերս ճարտնցիներուն հայթայթեց արագահարուած թնդանօթներ։

—Ռիաուչէուչէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Բորթ Արթուրի ռուս մարտանաւերուն մէկ մասը ապաստանած են այնպիսի տեղ մը ուր չեն իյնար ճարտնական ռումբերը։ Ճարտնցիք ռուս նաւերուն դէմ թէրիթիլանաւերով յարձակում մը կը պատրաստեն։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ.— Մուքտէնէ կը հեռագրեն թէ Վլատիվոսթոքի ռուս բանակը Մուքտէն հասեր է։ Այս բանակը պիտի զօրացնէ ռուսական ձախ թեւը, որ կը դիմադրէ զոր. Քուրոքիի բանակին։

ՀՌՈՄ.— Կը հաստատեն թէ Իտալիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Դանձային նախարարին ծանուցած հասոյթի 35 միլիոն լիռի առաւելութիւնը՝ իրականապէս 75 միլիոն է. բայց նախարարը 40 միլիոնը պահած էր իտալական ռանդին «քօնվէրսիօն»ի ծախքերուն համար։

«Ամերիկեան Մեծ Վաճառատուն»
Կարդալ Զորրորդ Երես

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊԱԼԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԵՐԱՆԸ

1/14 Դեկտեմբեր 1904

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	94.38
Ամէնէն բարձր գինը	95.—
» վար գինը	94.25

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	124.50
Երէկուան բարձր գինը	124 87½
» վար »	124.37½
Քրէյի Ֆոնսիէ էմիթրսիէն Ա	292.—
» » » Բ	268.75
Քարաֆ	523.
Պանք Նաս. Կրէս.	427.—
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	6.20
Ռէնթի պարտաթուղթ Ֆրանք	385.—
Առաջ. Երկ. բաժնեթ. Ա.Ո.	12.02
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Է. Օ.	4.02½

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 զ.էն	զ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.11
Անգլիական ոսկի	110.—
Ֆրանսական ոսկի	87.16

ԲՕՆՍՈՆ ՏԻՄ ԹԷՐԱՑԼ

ԴՈՔԱՆՊՕԼ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ, ՄԵԾ ՏՈՒԱՄ

Թ. Ս. Ի. Դ. Մ.
ԺԻՐԱՑԻ ՇԻՐԱԿԱՑԻ

Գ. ՅԱՎ

ԽՈՐԼՐԴԱՒՈՐ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

ԺԻ.

ՊՕԲՐԷՕ

—Տիկին Քօլէն դո՞ւք էք, հարցուց Սբրիզ դողդղալով։

—Ե՛ս եմ, պատասխանեց պառաւը։

Սբրիզ սանդուղքին լպրծուն ատիճաններէն կլաւ և պառաւին առջեւ կեցաւ վարանօտ։

—Տիկին, ըսաւ, քրոջս՝ Լուիզի անունով կուգամ։

—Լուիզ, ըսաւ Տիկին Քօլէ, ի՞նչ Լուիզ։

Սբրիզ կարմրեցաւ, քրոջը մականունէն վրայ խօսելով։

—Պաքարա, ըսաւ։

—Ա՜հ, ա՜հ, չեչտեց պառաւը, որուն ձայնը կարծես մեզմացաւ, անուշցաւ, եկէք, Օրիո՛րդ, եկէք։

Եւ տիկին Քօլէ առաջին յարկին վրայ դուռ մը բացաւ և բակին չափ մութ անցքէ մը առաջնորդեց աղջիկը մինչեւ սենեակ մը ուրկէ ներս մտցուց։

—Եկէք, Օրիո՛րդ, կ'ըսէր պառաւը փայփայող շեչտով մը, հոս եկէք։

Սբրիզ, յուզուած և միշտ դողդողալուն, հետեւեցաւ այս տասկալի կնոջ որ գիշերային կարճ, թեղանաւոր զգեստ մը հագած և վրայէն շալ մը առած էր և գլուխը պոռոտ կարմիր գոյն ժապաւէններով գլխարկ մը դրած։ Սենեակը, ուր մտաւ Սբրիզ, կը նմանէր կոսկածելի տեղի մը հանդիսաբարին։ Մարած կարմիր գոյն վարագոյրներ, ճաթրատած կերպասով հին բազմոց մը, որուն խղճած մասերը ծածկուած էին ձեռագործ ծածկոյթով մը, վառարանին վրայ, երկու ծաղկամաններու միջեւ, նոպլէ ժամացոյց մը, մահոգենիէ դրուագազարդ եռոտանի մը, ցոլացիկ կանաչորակ թաւիշով զարդարուն թիկնաթոռներ։ Սբրիզ մէկ ակնարկով տեսաւ աղքատութեան և ամօթալի պերճանքի այս ասկալի խառնուրդը։ Ցեռայ ակնարկը դարձուց տիկին Քօլէի վրայ, և միամիտ աղջիկը հարցուց ինք իրեն թէ քոյրը, որ վայելուչ, նրբահաշակ միլիավարի մը մէջ կ'ապրէր, ի՞նչպէս կրնար յարաբերութիւն ունենալ այսպիսի կնոջ մը հետ։

—Ներս մտէք, Օրիո՛րդ, ներս մտէք, կրկնեց ահռելի պառաւը փայփայող շեչտով մը որ Սբրիզէն նուազ անմեղ կնոջ մը արհաւիրք պիտի պատճառէր։

Սբրիզ հնազանդեցաւ և ոտքի վրայ կեցաւ սենեկին մէջ, շարունակելով անբարբառ սարսափով մը փոխն ի փոխ դիտել մթաստուեր սենեակն և գարշելի մեզերան։

—Պաքարայի կողմէն կուգաք, հարցուց դռնապանուհին։

—Բայրս է, մրմռաց Սբրիզ կարմրելով։

—Ադէ՛կ, ադէ՛կ, նստեցէք, Օրիո՛րդ։

—Տիկի՛ն, շարունակեց Սբրիզ միշտ յուզուած, քոյրս գրած էր ինծի որ զինքը տեսնելու գամ, և թէ ես միայն կրնամ ազատել զինք այն ահռելի կացութենէն ուր կը գտնուի։

—Ձի՛չտ է, պզտիկ Օրիո՛րդ, չա՛տ ճիշտ է։ Բայց նստեցէ՛ք։

Տիկին Քօլէ, այսպէս խօսած ատեն, չոր ժպիտ մը ունէր որ ահռելի պատառեց Սբրիզի և մտածել տուաւ իրեն որ արդարեւ ասկալի կացութեան մը մէջ էր Պաքարա։

—Բայց ես չե՛մ, պզտիկ Օրիորդ, այլ ուրիշ մէկն է որ ձեր քրոջ վրայ պիտի խօսի ձեզի հետ։ Նստեցէք հունա և սպասեցէք։ Այն անձը ո՛ւր որ է կուգայ հիմա։

Տիկին Քօլէ ձեռքի կանթեղը դրաւ վառարանին վրայ, ծաղկամաններէն մէկուն և ժամացոյցին միջեւ, ու առանց ժամանակ տալու Սբրիզի որ ամենափոքր հարցում մը ընէ, դուրս ելաւ և դուռը գոցեց։ Աղջիկը, առանձին մնալով, չփոթեցաւ և վշտագին կերպով զարմացկոտ ակնարկ մը ձգեց չորս դին։ Ի՞նչ որ կը տեսնէր, ի՞նչ որ կը լսէր, մինչեւ իր քրոջ նամակը, անբացատրելի անձկութեան մը մէջ կը ձգէր զինք։ Սակայն նստաւ հին բազմոցին վրայ, ուր տարակուսելի ներմակ գոյնով ձեռագործ ծածկոյթ մը կար, և ամենափոքր աղմուկէն ցնցուելով, սպասեց տէրը ժամացոյցին յառած, որուն սլաքը 10 թիւին հասնելու վրայ էր։ Տասն, տասնեւմէկ վայրկեաններ անցան։ Խորին լռութիւն մը կը տիրէր Սբրիզի շուրջը,— լռութիւն մը որուն մէջ կը լսուէին խեղճ աղջկան սրտին բաբախումները, որոնք կ'շաապէին տարտամ ու անպատում տարսափի մը տպաւորութեան տակ։ Ակնարկը ժամացոյցէն — որ սահող ժամանակը կը չափէր — կ'երթար դէպի դուռը, որ ծածկուած էր կարմիր վարագոյրով մը, վառարանին դէմը գտնուած միակ պատուհանին վարագոյրին պէս։ Եւ մինչ զանազան ենթադրութիւններ կ'ընէր իր խեղճ քրոջ գլխուն գալիք դժբախտութեան վրայ, մինչ կը հարցնէր ինք իրեն թէ ո՛վ կրնար ըլլալ այն անձը որուն կ'սպասէր անձկալից անհամբերութիւնով մը, աղմուկ մը լսուեցաւ եռեւէն։

Սբրիզ եռին դարձաւ և սարսափէն ճիչ մը արձակեց։

Դուռ մը որ պատերուն վրայի թաղիթովը ծածկուած էր և զոր հետեւապէս դիտած չէր Սբրիզ, կը բացուէր բազմոցին կողմէն և ներս կը մտնէր մարդ մը զոր Սբրիզ չճանչցաւ առաջին տեսութեամբ։ Այս մարդը կապոյտ ակնոց դրած էր, բայց փոխանակ կապոյտ զգեստի, սեւ բրաէնկոդ մը հագած և կոճկած էր ներմակ լաճկոնակի մը վրայէն։

Պ. ամ Պօբրէօն էր։

Դրասենեկի պեռը դուռը գոցեց և ձեռքով բարեւեց Սբրիզը։

—Բարի՛ լոյս, սիրեցեալ աղջի՛կս, ըսաւ հանգարտակ շեշտով մը, գլխարկը հանելով սակայն և ճաղատ գլուխը ցոյց տալով։

Սբրիզ, երիկ մարդ մը տեսնելով, ոտք ելած էր իսկոյն, և քայլ մը եռ գացած էր բնազդաբար։ Պ. ամ Պօբրէօյի հասուն տարիքն և ճաղատութիւնը ապահովեցին զինք։

—Բարի՛ լոյս, բարի՛ լոյս, սիրեցեալ աղջի՛կս, կրկնեց հայրական շեշտով մը ուր թեթեւ յուզում մը կը նշմարուէր։

—Պարո՛ն, ըսաւ Սբրիզ քալ մը ևս նահանջելով, դո՞ւք էք արդեօք այն անձը որուն կ'սպասեմ։

—Այո՛, ե՛ս եմ, աղջո՛ւ աղջիկս։

Եւ գրասենեկի պեռը աղջկան ձեռքը բռնեց։

—Զնաթի՞ք, ըսաւ։

Սբրիզ ձեռքը քաշեց և ոտքի վրայ կեցաւ։

—Բոյրս, Պաքարան..., ըսաւ։

—Սիրուն աղջիկ մըն է, գրեթէ ձեզի չափ ազուր, ընդմիջեց գրասենեկի պեռը որ անպատկառ կերպարանք մը և շեշտ մը առաւ։

(Շարունակելի)

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԺԱՄԱՑՈՑՑԻ, ԼԱՄՊԱՐԻ, ՎԱՌԱՐԱՆԻ, ՄԸՍԻ ՄԵՔԵՆԱՑԻ, ՇԻՇԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ԱՅԼ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԱՃԱՌՈՑ, ԵՒՆ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1870 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

ԱՐՍԵՆԱԿ Ա. ՍԱՔՊԱՏԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Ֆինճանճըլար, Ամերիկեան խան թիւ 21

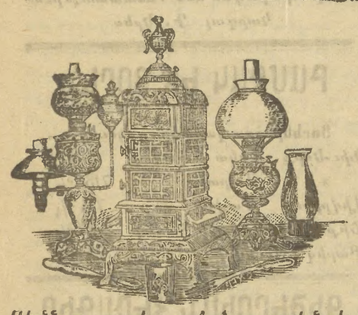

Մեր հաւատարիմ ու ժիր գործունէութեամբ յառաջ տարած երեսուն և հինգ տարուոյ սոյն վաճառատունը այսօր, ինչպէս ի Թուրքիոյ, նմանապէս և յԱմերիկա՝ իր առացած պատասխարէ անուանի, բաղդն ունեցաւ Թուրքիոյ, Ռումանիոյ և Պուլկարիոյ համար՝ միակ ներկայացուցիչն ըլլալ Ամերիկեան ժամացոյցի հռչակաւոր ռաՆ՝

NEW ENGLAND WATCH Cie՝ի

որուն հմարաւը տարածուած է արդէն բովանդակ Ամերիկայի և Եւրոպայի երկիրներուն մէջ։ Միեւնոյն վստահութիւնն ու պատիւը չհած ըլլալով նաև Ամերիկեան լամբարի և վառարանի ևն. ֆապրիգաներու առթիւ, մեծ յաջողակութեամբ կրցած ենք նաև անոնց միակ ներկայացուցիչն ըլլալ Թուրքիոյ մէջ՝ կեդրոնատեղի ընտրած ըլլալով միայն ի Կ. Պոլիս։

Վաճառատան մէջ ամէն ժամանակ պատրաստ կը գտնուին մեծ քանակութեամբ ոսկի, արծաթ և մետալեայ ժամացոյցներ արական և իգական տեսակ՝ խիստ ճաշակաւոր և վերջին նորաձեւութեամբ՝ ինչպէս նաև պիւռօյի և պատի ժամացոյցներ։

Կը գտնուին նաև Ամերիկեան ամենավերջին նորաձեւութեամբ ու ամէն տեսակէ, չիլով և առանց չիլի (քարիւղի) լամբարներ, մեծ օրհներու, սենեակներու և գրասենեակ ներու համար, նաև պիւռօյի և պատի համար։ Նոյնպէս նաև քարիւղի, փայտի և հանքածուխի վառարաններ՝ որոնք ներու և սենեակներու համար են. ևն. ևն.։

Թէ՛ Տղայական և թէ՛ Դիտարներու յանձնարարութիւնը կ'ընդունուին ու կը կատարուին փութով և ամենայն ճշդութեամբ։

Այսչափ վաճառատունն հիմնուելէն մինչեւ քսանամեայ ամենայն ուղղութեամբ չաջողեցած ըլլալով, մեզ համար միմիայն նպատակէտ ընտրած ենք «մեր չորը յանձարարոց օգտին մէջ փնտռել»։

Եւ այսպէս երկար ժամանակամիջոցի մը մէջ, վերջապէս մեր ջանքերն առաց ի զուր վատնած ըլլալու՝ կարողացած ենք մեծ յաջողակութեամբ Պաս. յանձարարոց համակրանքը շահիլ։ Պարծանք է մեզ ըսել թէ հանրութիւնն ամենայն գոհունակութեամբ՝ առաց ոչ թէ տեսակեալ խարեան ըլլալու՝ օգտուած է սոյն Ամերիկեան վաճառատունէն։

Մեծ յոյս ունինք թէ սոյն վաճառատան մէջ գտնուած ամէն ապրանք, իր տեսակներուն մէջ տոկունութեամբ. գեղեցկութեամբ, ճաշակով ու արժեքով միանգամայն պիտի սիրուն ու փնտռուին բոլոր անոնց՝ որոնք միանգամ նոյն իսկ տեսած են կամ լսած անոր տեսակն ու համբաւը։

Միակ այցելութիւն մը ինքն կատարեալ փորձ մը պիտի ըլլայ պատ. յանձարարոց համար, որոնք ստանալիքներն պիտի գտան նոյն ապրանքց կարեւորութիւնն՝ եթէ բարեհաճին փնտռել Ամերիկեան այս վաճառատունն, որ միակ կեդրոնատեղին է Կ. Պոլսոյ մէջ զուտ Ամերիկեան վաճառաց։

Ամերիկեան լամբարի չիչերուն մէկ երկու տեսակին գիներն են, Նօ 8 չիչ 13 դրչ. առ լիրան. Նօ 14 չիչ՝ 18 դրուչ առ լիրան։ 50—11

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

ԱԾԻԱ, ՄԵԾ ԲԱՐՄԱՌ-ԴԵԼՓՈՒ ՓՈՂՈՑ, ԹՎԻ 6

ՀԻՒԱՆԴ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ

Կիրակի օրերը ժամադրութիւամբ

50—16

ՊԷԼ ՍՕՂՈՒԳԼԸՂԸՆԸՆ

ԹԷՏԱՎԻՒ ԳԱԲԻՍԻ

Տօգիոր Էվլանոիոի Էվրօբատա իբա իթարկի սան սէյեահաթբնտա թրպնա եէնի մուվաֆֆագրյեթբ էլտ իթմիշ օլմաղլա մուսիլէյհ տախիլէն միաէյի վէ պէօպրէքլէրի իզհամ իտէնէք ազբր իլաՀլար վէրմէքսիզին պիր հաֆթա զարֆնտա պէլ սօղուգլըղընը գաթէնէն թէտավի իտար. Թէրէտիւա իտէնլէրտէն իւճրէթբ թէտավի խասթալըգ քեամլէն միանէֆի օլուտգտան սօնրա ալընը։

Ղայէթ եէնի վէ Էվլրօբատա թաթպիգ օլընան սան ուսուլ իլէ ֆրէնկի խասթալըղընը մուվաֆֆագրյեթբ թամ իլէ թէտավի էտէր. հէր կիւն սաաթ սէօրմտէն օնա գատար Կալաթատա, Սանտրգճըլարտա Գարագուլ Օթէլլէրին գարդուսընտա լամպաը տիւքքանընդրն իւգէրինտա 97 նումէրօրը քէնտի թէտավիխանէսինէ պուլունուր։ 40—15

ՇԻՇԼԻՏԷ ՍԱՔԼԸՔ ԱՐՍԱ

Հավասընդն թէմիզլիկի վէ մէվգբսընդն լեթաֆեթի իլէ չէօհրէթեպ օլան Շիշլի նամ մէվգբընն է՝ կիւզելտէ մահալ վէ մէրքեզկեմտէ քեսին վէ Մաքսուտ զատէ սատա. Սեկուհ պէյ էֆ.նին քօնաքլարը քուրպինտէ վագը էթրաֆը սիւլսէօի ճատէի քէպիր վէ թարիքը ամմ իլէ մահտուտ հէր կէօնա էպնիյէ ինչանընտան սաիհ, 2000 արշունա գարիպ պիր գրթա արսա էհվէն ֆիյաթ իլէ սաթըլատաղընտան, արգու իտէնլէրին Տէրսաատէթտ Զէմպէրլի թաղ քուրպինտէ Հաճի Էմին խանընտա տավա վէքիլի Սամի պէյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։ 10—1

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՃԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Գոլիս, Պանչէ Դարբու., Պիճ Պիր Զեօիսի դիմաց

Կատարեալ դարմանում ամէն տեսակ փտած ակռաներու, և նամանաւանդ կը գտնուին արհեստական ակռաներ բնական գեղեցկութեամբ։

Ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իշտամիլ, իր բնակարանը։ Եւ ամէն օր 5—11 դիմել Գոլիս Գանչէ Դարու, Պին-Ֆիր-Զէչիսին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութիւամբ

50—11

Լ'ԻՈՆԻՍ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄԸ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍ

1828 Վէ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԳԷԼԷՆՄԷՆ

Մէրքեզի իսարէսի — Բարիզտա, Վանսօտ մէյտանընտա 9 Ցիւմէրօլը տայիրէի խուսուսիյէրիսէ

ՀԱՐԻՒ ՇԻՊԼԻՆ

Սէրմայէ վէ փէթիթաթ 119,000,000 ֆր.
1903ին թանսիլաթը 25,000,000 »
Թէտիթ օլունան զիյան 284,000,000 »
Սիկուրթայը էմլաքին գէյմէթի 22 միլիառ։

1828 L'UNION DE PARIS

ԷՕՄԻՒՐ ՇԻՊԼԻՆՍԻ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,500,000 ֆր
1903 բրիմ թանսիլաթ 12,000,000 »
Թէտիթ օլունան զիյան 130,000,000 »
Սիկուրթատասլանէմիւբ 278,000,000 »

ՊՈՒՇԻՐՔԻԹ կանէէր միւսահա չէրտիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իսէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւխթէլիֆ ռուբէթատ վէ խուսուսի էհվէն ֆիյաթլարա էօմիւր սիկուրթա խատէր։

ՇԻՐՔԻԹԻՆ ՊԱՆԴԱՍԸ «Օսմանլը Պանքասը» տրր. Թիւրքիա վէ Մէմալիւքը Շարգիյէ իչին միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Բաթրրսը Սղլու Բասմաժը

Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ԲԱՑՍԷՐԼԻԵԱՆ

Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրունա պիր Շիրպէսի օլտուղը կիպի՝ Մէմալիքը Մահրուսէէնին էէր Թարտիֆնատա տախի խուսուսի ժամանալարը վար տրր։ 2

ԶԿԱՆ ԻՒՂԻ ՊԷՏՔ ՈՒՆԵՑՈՂՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ՄԸ

ԴԻՄԵԼ ԽԱՉԻԿ ՖԷՍՃԵԱՆԻ ԴԵՂԱՐԱՆԸ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա Պաշի, «պողոչանի»ին դէմ թիւ 261

Դեղարանս նկատելով որ՝ Գոլոսոյ կարեւոր և կեդրոն մէջ տեղը դանուելուն առթիւ, Մօրիսայի ձկան իւղի մասին եղած խնդրանքները հետզհետէ շատցած է, սոյն խնդրանքներուն և իմ անուանարի Աշնիւ յանձարարոց գոհացում մը տալու և փոքր ինչ ծառայութիւն մը մատուցանելու համար, ուրախ եմ այս անգամ յայտարարելու թէ՝ մասնաւոր յանձնարարութեան մը համաձայն բերել տուած ըլլալս Բէթէր-Մոլէէրի Մօրիսայի ձկան իւղին առաջին տեսակը, ԱՌԱՆՑ ՀՈՏԻ կը ծախուի Դեղարանս՝ թէ՛ մասնաւոր չիչերու մէջ և թէ քաշով։ ամէնէն փափկակամ ստամոքսի համար իսկ խիստ ախորժելի ըլլալով, թէ՛ մեծերու և թէ՛ տկարակամ պզտիկ տղայոց։ Ուստի ամէն անոնք՝ որոնք կը փափաքին խմել թէ՛ ուժան և թէ առանց հոտի զուտ և անխարդախ ձկան իւղ, թող հաճին դիմել դեղարանս, գէթ մէկ անդամուան փորձով մը ստուգելու մեր խօսքերուն ճշդութիւնը։

Դեղարանս այս տարեւ եւս նկատելով որ քիչ ժամանակուան մէջ պատիւ ունեցաւ իրապէս գնահատուիլ արգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով պէտք կը զգայ իր ուղղութիւնը և նպատակը կրկին ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.—Գոհ ձգել յանձարարները միշտ՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագիրներու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արդեւսին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանիս սկզբունք եղած են միշտ։

Եւրոպական ասն մը հետ ալ բանակցած ըլլալով, ամէն չարթու Զուրգնիրական թարմ պատրաստի բիւպեր (աբբ գալեմի) կը հասնին բօսթարով։

Ցիւնք նաև ամէն օր Դեղարան յանախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն մասնաւորաբար ծանօթ Բ.Թ.Ի.Շ.Կ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ Է.Ֆ.՝ որ ամէն Գշ. Ե.շ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանիս մասնաւոր դարմանարանը։

ԴԵՂԱՐԱՆՍ ՈՒՆԻ ՆԱԵԻ ԴԻՇԵՐԱՑԻՆ ՍՊԱՍ 50—19

ՖԷՆԻՊԷՍ ՕԹՐԻԾԻԼԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎԱՒ

ԿԱՅՍ. ՔԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵՑԱԼ Ի ՎԻԵՆՆԱ. 1860ԻՆ

Դրասենեակ Հանօրոյս խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉ Դ. ՖԵՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օթրիշէն Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—

35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օթրիշէն ընկերութեան 20000 ֆրօի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրք. պիտի վճարէ. ու պայմանաժամուն պիտի առնու 31266 ֆրք. հնչուն դրամ ամբողջովին։ Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարին իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի առնան 21314.62 ֆրանք։

Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օթրիշէն ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումն կ'ներաշխաւորէ իւր բոլորով։ 10—9

ԱԿՌԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ԲԵՐԸՆԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Ակռաներու և բերնի առողջութիւնը կ'ապահովեն մարսողութիւնը, զոր չեն կրնար լաւապէս կատարել գէշ վիճակի մէջ գտնուող ակռաները։ Բերանն ու լինտերը առողջ պահելու, ակռաները ճերմկցնելու և անոնց փտութեան առաջքն առնելու և փտել սկսածները բժշկելու համար անհրաժեշտ է գործածել

ՍՈՒԼԱԳԻ ՊԷՆԷՏՐԷԹԻՆ

ՕԾԱՐԱԿԸ. ՓՈՇԻ ԿԱՄ ԽՄՈՐԸ

որ Բասդէօրեան դրութեամբ պատրաստուած անուշահամ և հականեխական է, լինտերուն մէջի միքրոբները կը ջնջէ, բերնին գարշահոտութիւնը կը բուժէ, կոկորդին ու խրուչափողին թարախալից նիւթերն ու բորբոքումները կ'անհետացնէ։ Ամէն սատակ ակռայի ցաւն իսկոյն կը հանդարտի Սուլթագ Պենետիքթինի մէջ Թրջուած կտոր մը բամբակով։ Բարիզի 1900ի Արուեստահանդէսին մէջ, ուր ալխարի բոլոր ակռայի դեղերը ներկայացուած էին, Սուլթագի Պենէտիքթեան հարց այս ակռայի դեղերն անանց հռչակուեցան, և այս կարեւոր Վարչութեան Տնօրէնն արուեստահանդէսին Ժիւրիի անդամ անուանուելով, գերազանցապէս նուիրագործուեցաւ համբաւն այս արտադրութեան։ 26—1

ԾԱԽՈՒ ԱՊՐԱՆՔ

Մտորգրեալս, Քոզմա Վուչչինօ, պատիւ ունիմ ծանուցանել հասարակութեան և իմ բազմաթիւ յանձարարներս թէ, առեւտրական կեանքէ քաշուիլ ուզելով, լուծած եմ Քոզմա Վուչչինօ և ֆօ ընկերութիւնը, որուն հետ կապուած էի, ինչպէս նաեւ իմ առեւտրական յարաբերութիւններս Մէսսրբի և Նուվօթէի ուրիշ վաճառատան մը հետ։ Հետեւաբար իրապէս դիւրամատչելի գինիներով ծախու հանած եմ, Բերա, Հալէպլի խանի (Սիրք) քով, Շիտակ ճամբուն վրայ, 162 թիւ կարասեաց վաճառատան մէջ գտնուած բոլոր պատրաստ ապրանքները որոնց մէջ կան կանոնորման զանազան տեսակ կերպասներ, ընտիր և զուտ մետաքէ, բրդէ և մետաքսէ, բամպակէ։ Կոհեր ընկուզենիէ և ծիրան-փայտէ։ Ննջասենեակի, ճաշասրահի սեղանաներ, սրսկապաններ, ինչպէս նաեւ ծոպաւոր կերպասներով զարդարուած շատ մը կանոնորման առարկաներ։

Առնցմէ զատ կը գտնուին նաեւ կանանց յատուկ գլխարկներ, քօռսէներ, ձեռնոցներ, բրդէ գուլպաներ, փեռուրներ, թաւիշներ և ուրիշ շատ մը նմանօրինակ նիւթեր։

Քոզմա Վուչչինօի հին վաճառատան համբաւը արդէն հանրածանօթ ըլլալով, ապրանաց տեսակն ալ հանրածանօթ է։ Այս ապրանքներն են որ ծախու հանուած են բացարձակապէս ամէն գիներով։

Անոնք որ պէտք ունին հաստատուն, փայլուն և ամէն կարեւորներու, ինչպէս նաեւ այն գիները որոնք կը փափաքին ամէն կերպով գնելու գլխարկներ, քօռսէներ ևն. ևն., պարտին փութալ այս բացառիկ առիթէն օգտուելու։

Կանանց յատուկ ապրանքներու ցուցադրումը և ի վաճառ հանումը պիտի սկսի յառաջիկայ երկուշաբթիէն 6/19 դեկտեմբեր, վերջիւրեալ 162 թիւ վաճառատան մէջ։ Գալով կարասեաց, անոնք ալ ծախու պիտի հանուին ուրբաթ 17/30 դեկտեմբերէն սկսեալ։

12—2 ՔՈԶՄԱ ՎՈՒՉՉԻՆՕ

Skr եւ Sککrک

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ

ԿԱԶՄՎՐԱԲԱՆ

ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՇԱԿ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

Սուլթան Համամ, Թոփալեան խանէն վեր, Զքնկեր օղլու խան, թիւ 1

Կազմարարութիւնը ներկայիս մէջ արհեստ ըլլալէ դադրած և Գեղարուեստից կարգը անցած է։ Նրբաճաշակ անձինք իրենց սալոնները օ՛րշակի որ կը զարդարեն գեղանկարներով, կարասիներով և կահերով, նոյնքան ալ իրենց գրասենեակները կը պճնեն արուեստին կատարելութեանը համեմատ կազմուած գեղատաս հատորներով, որոնց արտաքին փայլը այնչափ շլացուցիչ կ'ըլլայ ու հրապուրիչ։

Արշակ էֆ. Մանուկեան ձկատի առնելով հանրութեան այս պահանջը, իր կազմատունը օժտած է նորանոր մեքենաներով, կողպարներով, ոսկեզօծ տառերով և ուրիշ բազմաթիւ կազմարարական գործիներով, որոնց շնորհիւ ամէնէն նրբաճաշակներն իսկ գոհացնելու ատիճան կատարելութեամբ կը կազմէ գիրքեր, թերթերու հաւաքածոյներ, ալբոմներ, նօթատետրներ, օրացոյցներ, նուէրներու ալբոմներ և այլն։

Մասնագէտ է առեւտրական տոկոն, շքեղ ու հաստատակազմ տոմարներ և տօսիէներ կազմելու, որոնցմէ միշտ պատրաստի մնացք մը ունի իր գործատեղին մէջ։

Դպրոցական տետրակներ պատրաստած է մասնաւորապէս, որոնք թէ՛ ընտիր են և թէ ամուր։ 20—2

ԶԿԱՆ ԻՒՂԵՐՈՒՆ ԱՄԵՆԱԸՆՏԻՐԸ

Անխարդախ ձկան իւղ գործածել ուզողներուն կը յանձնարարուի Պէրթէի ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ որ կամաց կամաց կը վերահաստատէ ոյժը խիստ տկարցած հիւանդներուն և հիմնապէս կը բուժէ արեան տպակոնութենէ առաջ եկած հիւանդութիւնները, մաղձոտութիւնը, խոյը (սբրանա), անարիւնութիւնը, տղոց երեսի և գլխու վէրքերը, հինցած ռեումատիզմը, ծանր հարբուխը և անոր հետեւանքը եղող թոքախտը, տղոց անդամներուն թուլութիւնը, ճզղածութիւնը, ոսկորներուն ծռուութիւնը, մասնաւորապէս տղոց ոտ տալու և արիւնը մաքրելու միակ դարմանն է։

Պէրթէի ԶԿԱՆ ԻՒՂԸ միակ իւղն է զոր Բարիզի բժշկական Ակադեմին ընդունած ու յանձնարարած է հանրութեան վստահութեանը, կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ. կեդրոնատեղին է Maison L. Frère, 19, rue Jacob, Paris, կեղծը չառնելու համար Պէրթէի անունը փնտռեցէք շիշերուն վրայ։ Ծանր հարբուխի և կուրծքի հիւանդութեանց դարմանումին համար Պէրթէի ՔՐԻՕ-ԶՕԹՈՎ ԽԱՒՈՒ ԻՒՂԸ փնտռեցէք։

ՊՆԴՈՒԹԵՆԷ ՏԱՌԱՊՈՂՆԵՐՈՒՆ

Պնդութենէ տառապողներուն կը յանձնարարուի ամէն իրիկուան կերակուրին մէջեղը ԹՐԻՊԷՐԱՆ գործածել, անկէ սուրճի գդալ մը խառնելով լուրի գինիի կամ կաթի հետ, ինչ որ ամէնէն յարմար պնդութիւնն իսկ անմիջապէս կ'անհետացնէ առանց լուծմանելու խիթ պատճառելու. և կը կանոնաւորէ կղզանքին արտադրութիւնը պէտք եղած քանակութեամբ։ ԹՐԻՊԷՐԱՆի բժկարար արգիւնքը կը տեսնուի ամէն օր հետեւեալ առաւն. որուն կանոնաւոր ու երկարաեւ գործածութիւնը հիմնապէս կ'արգիլէ պնդութեան վերադարձը առանց ազիքները բարձրացնելու և լուծողականներու նման ազիքները քերթելուն։ Կը ծախուի ամէն մեծ դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ. ուշադրութիւն ընել պտակներուն տարբեր գրուած հետեւեալ հասցէին. Maison L. Frère, 19, rne Jacob, Paris։ Մասնաւորապէս կը յանձնարարուի այն տիկիններուն որոնք չարունակ յուսահատորէն կը մաքառին պնդութեան դէմ։ ԹՐԻՊԷՐԱՆի գործածութիւնը օրական հազիւ 20 փարա ծախս կը պատճառէ։ 18 2—18